Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

...СС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...ай 1921 оной ...ын 21-һээ гарана | № 114 (13603) | 1974 оной майн 18, суббото | Сэн 2 мүнгэн

НҮХЭД МЕХАНИЗАТОРНУУД! Хабарай тарилгын хүдэл...рииие хоёр халаанда, бүтээсэ ехэтэйгээр, һайн шанар...айгаар ябуулжа, баян ургасын бата һуури табия.

...ШАНАР, ҮШӨӨ ...АХИН ШАНАР

...жэлдэ газарай хүрьһэ...дэгүүрээ һайн гэдэм... үнэтэ сагаа гэжэ ...й, апрелиин 20-һоо ...сэбэр паар, намарай ...дээрэ шииг нойто бари...хүрьһыень элдүүрилхэ ...ари хэжэ эхилээ юм. ...ээ хүнгэн хүрьһэтэй, ...нойтоор багашаг газа...борнойлонгүй, миил хад...ай каток шэрээбди. ...тон хатуу хүрьһэтэй, ...нойтоор элбэг газарые ...хүндэ борнойгоор бор...од, һүүлдэнь культива...шэрэжэ. заримыень да...хахалжа зөөлэрүүлээд, ...нойтыень барлябди.

...д бүхы газараа бэлэн ...а, апрелиин 23-һаа ...д, үрэһээ тарижа за...бди. «СУС-24» түхэлэй ...эр үрэһэ тариха...хамта нэгэ мүһэн га... хүрьһэндэ минеральна ...үлгэ оруулагдаа. Түс...а, гектар бүридэ 200 ...0 килограмм 1 клас...рэһэ тарихадаа га бү...ь 30—40 килограмм ...фосфат, аминофос, нитро...тэгжүүлгэ холижо, хүрь...тэнь оруулаабди.

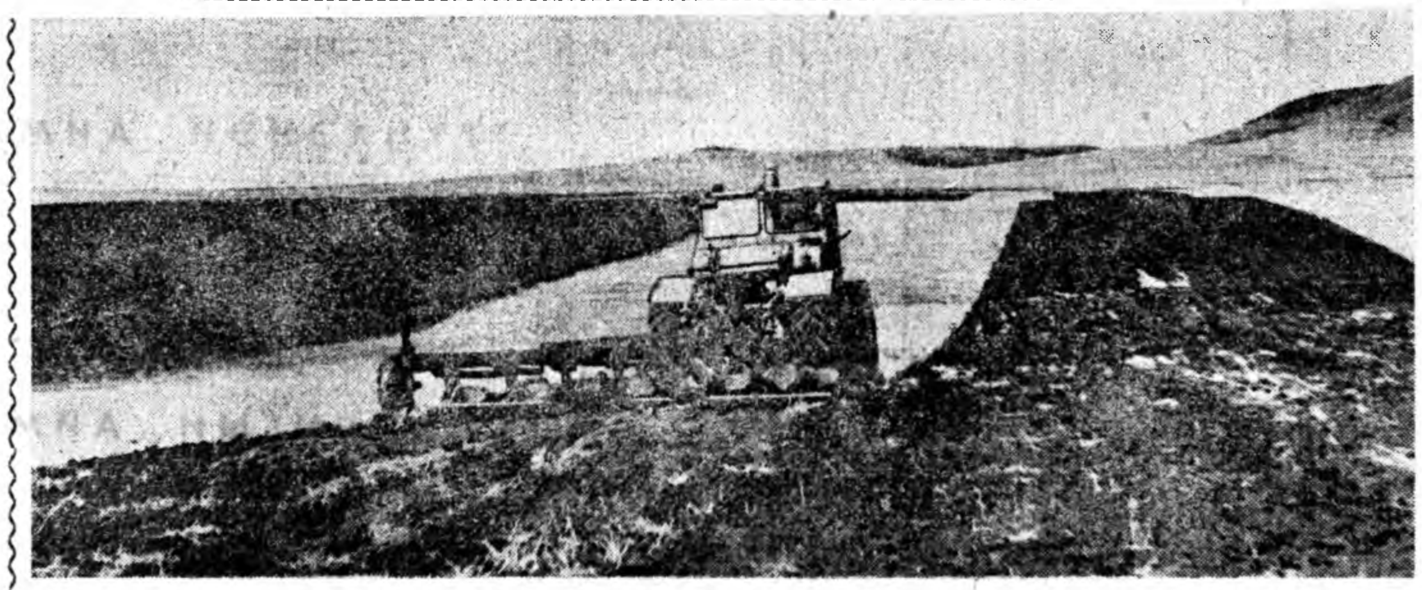
...гэжэ бүхыдөө таригда...600 гектар эртын ороо...шэн утэгжүүлгэ оруул...зарта таригдаа гээшэ.

...ын таряашадай дунда ...н мүрысөөндэ Бур...э тосхоной хоёрдохи ...а (бригадирынь П. И. ...ев) эрхимлэжэ ябана. ...эртын таряа тарижа бултанһаа урид дүүргээ. Нэн түрүүн механизаторнуудай ажал зүбөөр эмхидхэжэ, бүхы техникэеэ бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэжэ шадаһанай, тариха газараа хаһа сагтань бэлэн болгоһоной ашаар амжалта түйлаа. Мүн энэ бригадын бэрхэ трактористнар Я. Лощенков, А. Малютин гэгшэд даабаряа холо үлүүлнэ.

Мүнөө колхоз дотор бүхыдөө таригдаха ёһотой 5 мянган гектар эртын таряанай һүүлшын гектарнууд таригдажа байна. Эдэ үдэрнүүдтэ хоёр-хоёр сеялкэтэй 10 агрегат хүдэлнэ. Мүн 13 трактор, тэдэнэй 8-ниинь үдэр һүнигүй газар хахална. Даб дээрэ 350 гектар эртын паар хахалагдаа.

Табан жэлэй тодорхойлхы, дүрбэдэхи жэлдэ манай колхозой таряашад, механизаторнууд бүхы таряалан дээрэһээ гектарай 14,5 центнерһээ дээшэ, шэниисэ тариһан газарһаа гектарай дунда зэргээр 15 центнер ургаса абаха зорилготой. Эды шэнээн ургаса абаха арга боломжошье бии гэжэ һанагдана. Нэгэдэхеэр, мүнөө таряанай газар шииг нойтоор яһала элбэг. Һаянай хура бороо, саһаншье горитой ороо. Хоёрдохёор, тарилгын хүдэлмэри хаһа саг соогоо, һайн шанартайгаар, түргэнөөр хэгдэжэ байна.

П. МИХАЛЕВ,
Улаан-Үдын аймагай «Маяк» колхозой главна агроном.

РЕПОРТАЖ

НОЁХОНОЙ ҮРГЭН ТАЛАДА

Хёлго мүрэн дээгүүр шэнэ хүүргэ табигдаһанай ашаар хабарай тарилгын үедэ Ноёхоной механизаторнуудай хэжэ байһан ажалтай танилсаха аргатай байбабди. Подлопаткын захадахи энэ хүүргээр гаража, XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой газар дээрэ ороходо, нэгэл ондоохоноор үзэгдэнэ. Түхэмһөө эхилээд лэ, Зургаан Дэбэ, Мэнгэй, Мэргээстэ, Модон Заха, Залаагаар ябахада, хахалагдаһан, тарилга хэгдэһэн үргэн таряалан нэмжынэ. Трактор агтын хүнхинөөн үдэр, һүнишье замханагүй.

Хүсэ ехэтэй К-700, ДТ-75, Казахстан гэхэ мэтэ тракторнуудай жолоодо һууһан хүбүүд хоёр-гурбан километр ута загуунуудые татажа, халаан бүриингөө даабари холо үлүүлэн дүүргэнэ.

— Сүүдхын 36—40 гектар хахалнабди, — гэжэ К-700 трактор жолоодожо ябаһан залуу механизатор Арсалан Цыренжапов баяртайгаар мэдүүлбэ.

Найман анзаһатай томо плуг шэрэжэ ябаһан хүсэтэ тракторай шииргэй хара хүрьһэ үрбуулжа ябахань урматай даа. Тракторист плугайнгаа хойно хүндэ түмэр мухарюулга шагтагалжа, хүрьһөө жэгдэхэнээр нягтаруулна.

— Энэ жэлдэ трактористнууднай хэзээ хэзээнэйхиһээ һайнаар, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа байна, — гэжэ колхозой түрүүлэгшэ Петр Цырендашиевич Хайдапов механизаторнуудаа магтаба. — Техникэмнай бараг һайнаар бэлдэгдэһэн байба гээшэ. Хүнүүднайшье урма зориготойгоор ажаллана. Майн 25 хүрэтэр 8 мянга гаран гектарта тарилга хэжэ, паараа хахалжа дүүргэхэ байнабди. Тиигээд 500 гектар шэнэ, боро газар хахалжа, тэрэнэй хахадта тэжээлдэ хэрэглэгдэхэ ургамалнууд таригдаха хараатай.

Шэнэ газарай орон гэжэ алдаршаһан энэ колхозой механизаторнууд богонихон болзорто яһала ехэ юумэ хээд байнхай. Майн 17-ной байдалаар, 4.982 гектар һоломоной узуур, 1050 гектар сэбэр паар хахалагдаад, 6.000 гектарта тарилга хэгдээ. Тэрэнэй хахадһаа ехэнхинь хэрээһэлүүлэн таригдаа. Гансахан шэниисэ 5.165 гектарта таригдаһан байна.

Энэ жэлэй тарилгын онсо өөрсэ илгаань юуб гэхэдэ, тарилгада һайн сортын, эрхим шанартай, һайса хордоһогдоһон үрэһэн хэрэглэгдэнэ. Мүнөө энэ колхозой таряашад 4590 центнер минеральна утэгжүүлгэ таряалан, сабшаланда оруулаад байна. Ехэнхинь азотно утэгжүүлгэ юм.

Түрүүшынхеэ 200 гектарта олон жэлэй ногоон таригдаа. Саашадаа энэ тарилгаяа үргэдхэхэ зорилготой.

Хабарай тарилгын хүдэлмэрииe урагшатайгаар ябуулхын тула механизаторнуудта һаадгүйгөөр ажаллаха, зохидоор амарха арга эндэ олгогдонхой гэжэ хэлэхэдэ алдуу болохогүй. Бригада бүхэндэ зохидоор түхеэрэгдэһэн полевой стан бии. Тэндэ халуун эдеэн бэлдэгдэнэ, поли дээрэ ажаллажа ябаһан механизаторнуудта эдеэн байра дээрэнь абаашажа үгтэнэ.

— Үдын эдеэ, паужин, мүн хахад һүниин эдеэе поли дээрэ автомашинаар абаашажа үгэдэгбди, — гэжэ 1-дэхи бригадын тогоошон Татьяна Будаева мэдүүлбэ.

— Тэрэгүй һаа, механизатор хэды ехэ сагаа миин алдаха гээшэб.

Залаагай энэ полевой станда ороходо, үнэхөөр зохидхон. Механизаторнуудай эдеэлдэг стол дээрэ ургажа байһан һайхан сэсэгүүдые харанабди. Иимэ юумэн үсөөн дайралдадаг ааб даа. Механизаторнуудай абаһан социалис уялганууд, мүрысөөнэй гурим, хүдэлмэриин дүнгүүдые харуулдаг самбар ханадань үлгөөтэй. «Мүнөөдэр хэн түрүүлжэ ябанаб?» гэһэн ханын һонин гаргагдана. Хабарай тарилгые богони болзорто, һайн шанартайгаар үнгэргэхэ тухай уряа лозунгнууд аржылдана.

— Механизаторнуудай хоорондохи мүрысөөнэй дүн 5 хоног бүхэндэ гаргагдана. —гээд бригадын тоо бүридхэгшэ, ажалай ветеран Даша-Дондок Гармаев хөөрэжэ оробо.

— Майн 10-най дүнгөөр манай трактористнууд Зэгбэ Санжиев, Геннадий Эрдынеев, Иван Балданов, Арсалан Цыренжапов гэгшэд эрхимлэжэ, түс бүридөө 20 түхэригөөр шагнагдаа. Тарилга хэжэ ябаһан Дмитрий Иванов, Николай Гармаев, Анатолий Балданов, Даша-Дондок Буянтуев гэгшэдэй агрегадууд эрхимлэжэ, 30—30 түхэригөөр шагнагдаһан байна. Мүн сеялкэнүүдтэ үрэһэ зөөдэг жолоошод Юмжаб Дондопов, Валерий Бадмаев гэгшэд габшагайгаар, заахашье һаадгүйгөөр ажаллажа, 10—10 түхэригэй шагналда хүртөө.

Социалис мүрысөөнэй гуримай ёһоор табан хоногто үдэр, халаан бүриингөө нормо үлүүлһэн механизаторнууд лэ иимэ шагналда хүртэнэ бшуу. Колхозой бусад хоёр бригададашье иигэжэ һайнаар ажаллажа, шагналда хүртэгшэд олон.

Механизаторнуудай мүрысөөн үдэрһөө үдэртэ эршэдэжэ, хабарай тарилгын хүдэлмэри эмхитэйгээр ябуулагдана гэжэ тэмдэглэхээр. Мүнөө үедэ таряа тарилга, газар хахалалга үдэр һүнигүй ябуулагдана. Һүниндөө гол түлэб хэрээһэлүүлэн тарина. Тиигэжэ 3—3 сеялкэ шэрэһэн 10 агрегат үдэр һүнигүй ажаллажа, сүүдхэдэ 700-гаад гектарта тарилга хэнэ бшуу.

Колхозой механизаторнууд 6 мянгаад гектар шэниисэ тариха түсэбөө үглөө мүнөө дүүргэхэ хүсэлтэй. Шэниисынь хахад хуби хэрээһэлүүлэн таригдана. Гектартань 230—240 килограмм үрэһэн хэрэглэгдэнэ. Мүн тэдэнэр майн 25 хүрэтэр 1742 гектарта обёос, 695 гектарта ешмээн тарижа, оройн тарилгада хэрэгтэй газараа, 2.317 гектар паараа хахалжа дүүргэхэ байһанаа мэдүүлнэ.

Удаань кукурузашадай гурбан звено тарилга хэжэ захалха юм. Мүнөө эдэ звенонууд тарилга хэхэ машина, түхеэрэлгэнүүдээ бэлдэжэ дүүргээд, полидоо минеральна утэгжүүлгэ оруулжа байнхай.

Иигэжэ түсэбтэ табан жэлэй тодорхойлхы, дүрбэдэхи жэлдэ ороохо таряанай, бусад ургамалнуудай баян ургаса абаха зорилгодоо Ноёхоной механизаторнуудай, таряашадай хүрэхэнь лабтай.

Б. ГЫЛЫКОВ,
манай тусхай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: К-700 тракторaар тарилга хэхэ газар хахалжа ябана. Доронь тракторист А. Цыренжапов.

АВТОРАЙ фото.

...ХҮРШЭНЭРЭЙ УРИЛДААН

...нөө жэлдэ Михайлов...совхоз бүхыдөө 2.607 ...рта ороохо таряа, мүн ...гектарта силосэй урга...нуудые тариха түсэбтэй. ...Апрелиин 16-һаа хойшо ...а хахалжа бэлдээд, ...арын 28-һаа үрэһээ ...а эхилһэн байгаа. Мү...600 гаран гектарта гол ...шэниисэ, 200 үлүүтэй ... дээрэ силосэй урга...нуудые таряад байнхай.

...ар хахалалга, тарил...хүдэлмэрииe тракторна ... бригадын механиза...уд эмхитэй һайнаар ...на. Үнинэй тракторист... Бадма Аюшеев, Шарлай ...ов гэгшэд «ДТ-75» ту...тракторaар газар ха...лаа, халаанайнгаа даа...120 процент хүрэтэр ...жэ, совхоз соогоо ...эн социалис мүры...түрүүлжэ ябана. Тэ... 2-дохи бригадын ...тракторист Даша Шаг...баһал шалгарна. Та...дээрэ МТЗ-50 трак... жолоошод Антон ...ков, Федор, Яньков, ...ай Мардоленков гэг...агрегадайнгаа сеялкэ... Б. Ивайловский, И. ...нцев, Ж. Ганжуров ...тэй баһал эрхимээр ...на, эрхим шанартай...тарилга хэнэ. Эндэ ...йловкын дунда һургуу...һурагшадые трактор ...одожо һургадаг инст... Б. Жундуев сеялкэ...ээ мүн лэ һайнаар ажаллана. Газарай хүрьһэ элдүүрилдэг «ЛД-5» түхэлэй лущильник шэрэдэг механизатор Валерий Тюменцев 5 хоногой туршада халаанайнгаа даабари үдэр бүри 150 процент дүүргэжэ, түрүү зэргэдэ гаранхай.

Совхозой парторганизаци хабарай тарилгын үедэ механизаторнуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые 5—5 хоногтонь жэншэдгүй гаргажа, бултанда дуулгана, эли газарта үлгэнэ, урмашуулгын хэмжээнүүдые абажа байдаг. Хабарай тарилгада хүдэлжэ байһан хүнүүдые хэрэгтэй бүхы юумээр хангаха гэжэ оролдоно.

Гэбэшье, бүхы механизаторнуудай урагшаа эрмэлзэн хүдэлжэ байхада, тракторист Дутлай Цыренов ехэл гомдонги ябана. Ушарынь юуб гэхэдэ, аймагай «Сельхозтехникын» нэгэдэлэй мастерскойдо заһабарилаа болоһон «ДТ-75» түхэлэй тракторынь поли дээрэ гараһаар 4 час ябаад лэ эбдэршоо. Тэрэнь мүнөөшье болотор заһагданагүй. Мүн нэгэ трактор эзэгүй дээрэһээ «амаралтада» байха юм.

Энэ ажахытай зэргэлжэ байдаг Хамниин совхозой механизаторнууд хүршэнэртээ ана-мана хабарай тарилгые эхилээ һэн. Эндэхи механизаторнууд, таряашад аймаг соогоо хамагһаа түрүүлэн 328 гектар горох тарижа дүүргэһэн тухайгаа мэдээсээ. Мүн 225 гектар дээрэ обёос хэрээһэлүүлэн, 300 гаран гектар дээрэ шэниисэ нарин зурууд тайгаар таряад байна.

Ажахын бригадануудта тарилгын хүдэлмэри үдэрһөө үдэртэ түргэдэн эршэдэнэ. Эндэ Н. М. Поповой эрхилдэг тарилгын агрегат 5 хоногой туршада 264 гектар дээрэ тарилга хэжэ, мүрысөөндэ түрүүлжэ гараба. Үнинэй, дүй дүршэлтэй механизаторнууд Д. Дарижапов, Д. Бадмаев гэгшэд түрүү нүхэрһөө балайшье ехэ гээгдээгүй, ана-манал ябалсана.

Энэ совхоз даб дээрэ 949 гектар газар хахалжа, тарилгын урда тээ 624 гектар борнойлжо, шииг нойтыень хүшаад, 1081 гектар катогоор жэгдэлһэн байна. Үшөө 347 гектар эртын паар хахалаа, 140 гектар дээрэ дисктэй борной шэрээ. Эдэ тоонууд үдэр бүри нэмэжэл байна.

Мүн эдэ хүршэ ажахынуудтал адли Дүтэлүүрэй, Енгорбойн, Харацайн совхозуудай механизаторнууд, таряашад баһал урилдан мүрысэжэ, тарилгынгаа хүдэлмэрииe түргэдхэн, һүүлэй 5 хоногто нилээд ехэ ажал хэжэ үрдибэ.

Холын Захааминда хабарай тарилга түлэг дундаа.

Д. АЮШЕЕВ,
манай корр.

ШЭНЭ АСС ҺОНИН

Л. И. БРЕЖНЕВ А. С. ДЖЕЛЛУДТАЙ УУЛЗАБА

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ерээд байһан Ливиин Араб Республикын Революционно командованиин соведэй гэшүүн, Премьер-Министр Абдель Салам Джеллудтай майн 16-да Кремль соо уулзаа.

Эндэ болоһон хани ёһоной хөөрэлдөөнэй үеэр СССР Ливи хоёрой хоорондын харилсаае саашадань хүгжөөхэ тухай, тэрэшэлэн Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал тухай асуудалнууд, мүнөө сагай уласхоорондын байдалда хабаатай бусад шухала асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ.

Дүтын Зүүн зүгтэ бата бэхи эб найрамдал һаяар тогтоохо шухала гэжэ түсхайлан тэмдэглэгдэбэ. Эзэмдэгдэһэн бүхы араб нютагуудһаа Израилиин сэрэгүүдые гаргалга, Палестинын араб арадай хууլита эрхэ хангалга Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал заһаруулгын гол шухала нүхэсэл болохо ёһотой гэжэ этигэнхэй байһанаа элирхэйлэн мэдүүлбэд.

Хоёр ороной арадуудай аша туһада зорюулжа, империализм, колониализм ба шэнэ түхэлэй колониализмда эсэргүү, амгалан байдалай ба социальна дэбжэлтын түлөө тэмсэлэй аша туһада зорюулжа, Советскэ Союзай, Ливиин Араб Республикын хоорондохи хани барисаан ба харилсаа холбоое саашадань хүгжөөхэ гэжэ эрмэлзэдэг байһанаа хоёр тала элирхэйлбэ.

Империализмда, эзэрхэг түримхэй ябуулганнуудта эсэргүү тэмсэлдэнь араб оронуудта Советскэ Союзай үзүүлдэг үнэн сэдьхэлэй ехэ туһаламжые Ливиин арад үндэрөөр сэгнэнэ гэжэ А. С. Джеллуд түсхайлан тэмдэглээ.

Тэрээнние, хамта ерэлсэһэн хүнүүдые СССР-тэ хүндэмүүшээр, хани халуунаар угтаһанайнь түлөө үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэбэ.

Л. И. Брежнев элүүр энхэ ябахыень, Ливиин арадай, эб найрамдалай аша туһада ажал ябуулгадаа амжалтануудые түйлахыень Ливиин Араб Республикын Премьер-Министртэ хүсэбэ.

(ТАСС).

Н. В. Подгорный А. С. Джеллудтай уулзаа

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный Ливиин Араб Республикын Революционно командованиин соведэй гэшүүн, Премьер-Министр Абдель Салам Джеллудтай майн 16-да Кремль дотор уулзаа.

Совет-Ливиин харилсаае саашадань хүгжөөлгын асуудалнууд, Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал ба уласхоорондын бусад шухала асуудалнууд хани ёһоной оршон байдалда зүбшэн хэлсэгдээ.

Эндэ болоһон хөөрэлдөөгөөр хананхай байһанаа хоёр тала элирхэйлэн мэдүүлбэ.

(ТАСС).

КПСС-эй ДЕЛЕГАЦИ АВСТРИДА

ВЕНЭ. (ТАСС). КПА-гай ЦК-гай уряалаар Австри ошоод байһан, КПСС-эй ЦК-гай секретарь В. И. Долгих түрүүтэй КПСС-эй делегаци орон соогуурнь ябажа байна. Амштеттенэй (Доодо Австри) промышленна райондо ошоо. КПА-гай энэ районой эмхиин партийна эдэбхитэдтэй, ажал ябуулгатайнь танилсаа. Районой партийна организациин ажалшадай дунда үдэр бүри ябуулдаг ажал хэрэгүүдээрээ, ажалшадай эрхэ сүлөөгэй түлөө сэхэ шууд тэмсэлээрээ орон доторхи эгээн дайшалхы эмхинүүдэй нэгэн гэгдэжэ мэдэрэгдэнхэй.

«Белерверке» гэдэг фирмын предприятинуудай коммунистнууд тэмсэлэй талаар жэшээ харуулна. Эндэ һаяхан үнгэргэгдэһэн 17 үдэрэй забастовко предприятиһаа холуур суурхажа, хүдэлмэришэдэй һаналаа нэгэдэлгын эли тодо жэшээ харуулба.

КПСС-эй делегаци майн 16-да фирмын предприятинуудай нэгэндэ ошоод, хэдэ хэдэн цехүүдтэнь орожо хараа. Эндэ бүтээгдэн гарадаг эрхим шанартай продукциин дүрбэнэй нэгэ хубинь СЭВ-эй гэшүүн-оронуудта эльгээгдэнэ.

КПА-гай ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн Иозеф Прогш КПСС-эй делегацие үдэшэжэ ябалсаа.

КПСС-эй делегаци удын хойно Зальцбург ошобо.

Үндэр дээдэ шагнал

ССР Союзай гүрэнэй академическэ Ехэ театрай багша-репетитор, СССР-эй арадай артистка Галина Сергеевна Уланова совет искусствые хүгжөөхэ хэрэгтэ онсо габьяануудтай байһанайнгаа түлөө, багшын ба ниитын үрэ ехэтэй ажал ябуулгынгаа түлөө СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар **Социалис Ажалай Геройн** нэрэ зэргэдэ хүртөө, **Ленинэй орден, «Хадуур ба балта»** гэһэн алтан медаляар шагнагдаа.

ВФП-гэй БЮРОГОЙ СЕССИ

ПРАГА. (ТАСС). Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн Федерациин бюрогой сесси эндэ болоод тараба. Түс сессидэ национальна профсоюзна делегацинууд хабаадаа. КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ВЦСПС-эй түрүүлэгшэ А. Н. Шелепин түрүүтэй Совет профсоюзай делегаци тэдэнэй дунда бии.

Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн Федерациин бюрогой энэнэй урда тээхи сессиһээ хойшо үнгэрһэн үе соо профсоюзна хүдэлөөнэй юу түйлаһан тухай асуудалаар ВФП-гэй генеральна секретарь П. Жансусай элидхэл сесси дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ.

ВФП-гэй бюро социально-экономическа асуудал зүбшэлхэ органие ВФП-гэй дэргэдэ тогтоохо тухай шиидхэбэри батадан абаа.

Уругвайн ажалшад болон арад зонтой һанал нэгэтэй байһанаа элирхэйлһэн мэдүүлгэ, тэрэшэлэн уласхоорондын асуудалнуудаар хэдэ хэдэн шиидхэбэринүүд сесси дээрэ баталагдаба.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР М. Н. АЛЕКСЕЕВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Буряад орондо уран һайханай литературын хүгжэлтэдэ габьяатай байһанайнь түлөө уран зохёолшо **Алексеев Михаил Николаевичые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1974 оной майн 16.

1974 1974
ИЮНИИН
16
ВОСКРЕСЕНИ
СССР-эй ...ХОВНО СОВЕДТЭ ...НГАЛТА

БАТА НЭГЭДЭЛЭЙ КАНДИДАДУУДАЙ ТҮЛӨӨ

...эй Верховно Сове...Национальностьнуудай ...һунгаха Кабанскын 520-дохи һунгуулиин округһоо депутадта кандидат Анастасия Парамоновна Имееватай Байгал-Худара тосхондо ажаһуудаг һунгагшад уулзаба.

Оймoрой совхозой парткомой секретарь А. П. Куриганов уулзалга нээхэ зуураа, болохоёо байһан һунгалтын удха шанар тухай тобшохоноор хөөрөөд, нүхэр Имеевагай этигэмжэтэ нюур, Хударын больницын врач Нина Матвеевна Ельцовада үгэ үгэбэ.

Нүхэр Ельцова Анастасия Парамоновнагай намтар тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрөө. А. П. Имеева Кабанскын аймагай Колесово тосхондо 1935 ондо түрэһэн юм. 1950 ондо долоон жэлэй һургуули дүүргээд, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо (мүнөө Кабанскын совхоз) ажаллажа эхилээ. Тэрэ гэһэнһээ хойшо аяар хорин дүрбэн жэл соо таһалгаряагүй һаалишанаар хүдэлнэ. Энэ үе соо нүхэр Имеева дүй дүршэлөөр баян, үндэр шадабаритай һаалишан болоо. Наймадахи табан жэлэйнгээ даабарие болзорһоонь урид дүүргээ һэн.

Юһэдэхи табан жэлдэшье тэрэ һайнаар ажаллана. Жэшээлхэдэ, 1971 ондо һаамхай үнеэн бүриһөө дундa зэргээр 3065 килограмм һү һааһан һаа, 1972 ондо—3115 килограмм, 1973 ондо—3326 килограмм һааһан байна. Мүн үнгэрһэн гурбан жэл соо жэл бүхэндэ үнеэн бүхэнһөө тугал абажа түлжүүлээ.

Анастасия Парамоновна Имеева ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Тэрэ Колесовско сельскэ Соведэй депутат, арадай хиналтын постын гэшүүн.

Түйлаһан амжалтануудайнгаа түлөө «Ажалай габьяагай түлөө», «В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ» гэһэн медальнуудаар, ВДНХ-гай бронзо медаляар, «1973 ондо социалис мүрысөөндэ илагша» гэһэн тэмдэгээр шагнагданхай. Коммунис ажалай ударник.

Нүхэр Ельцова Анастасия Парамоновнае урин зохид зантай, даруу номгон хүн гэжэ хэлэхэ зуураа, тэрэнэй һайн һайхан абари зан тухай зүрхөө хүдэлгэн хөөрөө.

Депутадта кандидадай этигэмжэтэ нюур июниин 16-да үнгэргэгдэхэ СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын үдэр коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй бата нэгэдэлэй кандидат Анастасия Парамоновна Имеевагай түлөө нэгэ хүн шэнгеэр дуугаа үгэхыень һунгагшадые уряалба.

Удаань Оймoрой совхозой һаалишан, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат Е. Б. Харжеева, Хударын дунда һургуулиин багша А. П. Новолоцкая, «Прибайкалец» колхозой түрүүлэгшэ П. Е. Новолоцкий болон бусад үгэ хэлэжэ, шэнээр һунгагдахаяа байһан депутадта зорюулан, үнэн зүрхэнһөө һайн һайханиие хүсэхэ зуураа, тэдэнэй этигэл найдабарие нүхэр Имеевагай харюулха байһандань батаар этигэжэ байһанаа мэдүүлээд, һунгалтын үдэр Анастасия Парамоновна Имеевагай түлөө дуугаа үгэхэ байһанаа элирхэйлбэ.

Уулзалгын һүүл багта СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат А. П. Имеева һунгагшадта хандан үгэ хэлээ. Тэрэ энэ үндэр хайрынь түлөө һунгагшадта баяр баясхалан хүргөөд, этигэл найдабариень харюулхын тулада хүсэ шадалаа гамнангүй хүдэлхэ байһанаа мэдүүлээ.

Энэ үдэрэй үдэшэлэн А. П. Имеева Шергино тосхондо ажаһуудаг һунгагшадтай уулзаба.

А. СЕДУНОВА.

БУРЯАДАЙ ТҮРҮҮ ХОНИШОДТО АЛДАР СОЛО!

1974 оной майн 1-нэй мэдээгээр 100 хонин бүриһөө 100, тэрээнһээ дээшэ хурьга түлжүүлжэ байһан хонишодой бригаданууд

Зэдын аймагай «Коммунизм» колхозой түрүү хонишон Ц. Ч. Гомбоев.

Хэжэнгын аймагай Загаһатын совхозой бэрхэ хонишон Л. Ц. Дамшаева.

Баргажанай аймагай Уланай колхозой хонишон Н. Ц. Самбаев.

Хурамхаанай аймагай Гааргын совхозой дүй дуршэлтэй хонишон С. Т. Энхеева.

Яруунын аймагай «Коммунизм» колхозой түрүү хонишодой нэгэн Ц-Д. Ц. Доржиев.

Фамили, нэрэ, обог	Аймаг, ажахы	Эхэ хонидой тоо	Түлжүүлэгдэжэ байһан хурьга: бүхыдөө	Түлжүүлэгдэжэ байһан хурьга: 100 эхэ хонин бүриһөө
ЗЭДЫН АЙМАГ				
Свистунов Д. Я.	Борьёогой совхоз	619	930	150,3
Базаров В. Г.	—»—	572	778	136
Гомбожапов Б. Г.	—»—	627	825	131,5
Шишмарёв Г. Г.	—»—	607	792	130,4
Бадмаев Ц-Д. Д.	—»—	613	781	127,8
Мункуев Г. П.	—»—	596	745	125
Цырендоржиев А.	—»—	606	745	122,9
Пожарский Н. Г.	—»—	608	743	122,2
Ванчиков Р. Д.	—»—	621	754	121,4
Чупышева Т. П.	—»—	597	725	121,4
Рабдаев Г. Л.	—»—	653	792	121,4
Бадмаева Д. Д.	—»—	591	711	120,3
Данеев Д. Г.	—»—	618	742	120
Эрдынеев Д. Д.	—»—	647	723	111,7
Айдаев Г. Х.	—»—	625	690	110,4
Жигдоржиев Ж. А.	—»—	616	681	110,5
Цыренов Б. Ж.	—»—	616	689	110,1
Бадмаев В. Д.	—»—	624	663	106,2
Галсанов Б-М. Х.	—»—	613	647	105
Морозов С. Е.	—»—	612	630	102,9
Галсанов В. Б.	—»—	612	619	101,1
Чупышев В. И.	—»—	605	605	100
Балсанов С. С.	—»—	623	628	100,4
Мункуев Р. Ц.-Д.	—»—	683	686	100,3
Лубсанова Н. С.	«Октябрьский» совхоз	603	686	113,7
Дашиев Ц. Л.	—»—	516	556	107,7
Цыбенов Д-Ц. Д.	—»—	513	540	105,7
Гургумов П. Б.	—»—	587	590	100,5
Лубсанов Д.	—»—	578	580	100,3
Галсанов П.	—»—	559	560	100,1
Базаров Ц-Д.	—»—	601	601	100
Тогочеев И.	—»—	560	560	100
Плюснин Д. И.	«Заречный» совхоз	573	625	109
Намдаков Д. М.	—»—	618	649	105
Мункуев Н. Г.	—»—	619	636	103
Пагбаев Б. М.	—»—	549	558	101,6
Семёнов П. И.	—»—	641	647	100,9
Эндоржапов С.	—»—	606	606	100
Эрдынеев Ж.	—»—	673	674	100
Цыренов А.	—»—	611	612	100
Фофонов С. Г.	Оёорой совхоз	623	653	104
Бадмаев Ц-Д. Л.	—»—	650	680	104
Тасарунов Ц. М.	—»—	569	569	100
Галсанов Б-М. Ц.	—»—	640	640	100
Балтаторова Х. Д.	—»—	641	641	100
Бадмаев Ц. С.	—»—	653	638	100
Борисов И. С.	—»—	610	610	100
Слесарев И. П.	Торнин совхоз	596	619	103,8
Савельев И. Л.	—»—	651	652	100
Абдульзянов Р. С.	—»—	560	560	100
Щербаков В. И.	—»—	624	624	100
Семёнов Д. Б.	Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз	652	674	103,3
Дампилов Р. С.	—»—	655	658	100
Югов И. В.	—»—	655	655	100
Цыбенов Д. Ж.	XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз	648	656	101,2
Гаврилов Н. И.	—»—	402	423	105
Колмаков П. В.	—»—	687	688	100
Дамбаев Ц. М-З.	—»—	627	627	100
Санзуев Д. Д.	—»—	642	642	100
Якимов И. М.	—»—	585	585	100
Григорьев И. Т.	—»—	614	614	100
Аюров Т. Ц.	Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхоз	566	589	104
Гунзенова З. Ц.	—»—	636	650	102,2
Балданов Д. М.	—»—	573	579	101
Норбоев Ц-Д. Б.	—»—	584	594	101
Сахияева М. Г.	—»—	596	596	100
Самбуев М. С.	—»—	682	682	100
Ринчинов С. Ч.	—»—	590	590	100
Надмитов С. С.	—»—	618	618	100
Будаев Д-С. Л.	—»—	653	653	100
Яковлев Г. Л.	—»—	620	620	100
Цыремпилова Г-С. Г.	«Коммунизм» колхоз	603	790	131
Дымбрылов Х. Ч.	—»—	608	740	121,7
Данзанов Р-С. Н.	—»—	602	730	121,2
Гомбоев Н. Ч.	—»—	530	630	118,8
Батуев Д-С. Р.	—»—	610	720	118
Цыретаров С. Б.	—»—	525	600	114
Иванов Л. Д.	—»—	610	657	107,7
Чимитова Б. Д.	—»—	548	589	107,5
Дашиев М.	—»—	598	634	106
Балданов Г.	—»—	620	633	102,1
Бальжиев С.	—»—	576	588	102
Доржиев М.	—»—	570	578	101,4
Цыбиков Д.	—»—	597	600	100,5
Цыренов В.	—»—	638	638	100
Дымчиков Д. С.	—»—	588	588	100
Аюшеев М.	—»—	600	600	100
Дамбаев С.	—»—	577	577	100
Будаев Ч.	—»—	601	601	100
Аюшеев Ц.	—»—	661	661	100
Пансалов Г. П.	«Мир» колхоз	616	652	105,8
Цыремпилов Б. Б.	—»—	586	593	101
Цыренжапов С. Х.	—»—	559	559	100
Улзытуев Г. Л.	—»—	538	538	100
Бадмаев С. Б.	—»—	584	585	100
Бадмаев Д. М-Ц.	—»—	565	563	100
Банзаракцаева С. Б.	—»—	614	614	100
Шестаков Н. А.	—»—	612	612	100
Тумуров З. Д.	—»—	578	578	100
МУХАР-ШЭБЭРЭЙ АЙМАГ				
Брылёв М. А.	Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз	621	627	100,9
Голендухин М. З.	«Родина» колхоз	563	585	104
Цыбикмитов В. Ц.	«Знамя Ленина» колхоз	636	636	100
Павлуцкий В. С.	«Забайкалец» совхоз	604	664	100
Степанов С. К.	—»—	628	628	100
Дамдинов Н. Б.	«Одон» совхоз	530	530	100
Дамдинов Д. Д.	—»—	550	550	100
Эрдынеев Г. Э.	—»—	550	550	100
Эрдынеев Р. Э.	—»—	520	532	102
Цыдыпова Б. Б.	—»—	510	510	100
Нимаева Д. Н.	—»—	430	430	100
Цырендоржиев В.	—»—	542	542	100
Дашинимаев Ч. Д.	«Эрдэм» совхоз	603	606	100,5
Цыбикдоржиев Ж. Ц.	—»—	605	605	100
ХУРАМХААНАЙ АЙМАГ				
Бадмаева Ц. А.	Гааргын совхоз	636	785	124
Энхеева С. Т.	—»—	633	635	100
Буянтуев П.	—»—	625	627	100
ХЯАГТЫН АЙМАГ				
Жалсанов Б. Я.	Хяагтын совхоз	621	629	101
Дашипилов С. Ж.	—»—	734	734	100
Санданов П. П.	—»—	677	684	101
Хлебников А. Н.	Ранжуровай нэрэмжэтэ колхоз	682	687	100,7
Бондарев А. И.	«Родина» колхоз	559	665	104
Очиров Д. Р.	Алтайн совхоз	618	618	100
ЗАХААМИНАЙ АЙМАГ				
Норбоев Е. Р.	Хамниин совхоз	516	522	101,2
Галданов Ц. Х.	—»—	477	487	102,1
Норбоев Д.	—»—	552	571	103,4
Тапхаев П. Ц.	СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхоз	401	405	101
Бальжанов Д.	Далахайн совхоз	420	430	102
ТҮНХЭНЭЙ АЙМАГ				
Шойбонов Г. Ц.	Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз	300	348	116
Шойбонов Г. Г.	—»—	300	312	104
Мурдонова Ц-Д. Б.	—»—	300	330	110
Токуренов Р-С.	—»—	300	327	109
Янданов В. С.	—»—	300	336	112
Янданов Р. С.	—»—	300	317	106
Халудоров Г. Г.	—»—	300	300	100
Ябжанов Г.	—»—	300	318	106,1
Пермяков Г. И.	Саянай совхоз	650	667	102
Дырбеева Г. А.	«Маяк» колхоз	150	150	100
СЭЛЭНГЫН АЙМАГ				
Лубсанов Ц. С.	Химнын совхоз	586	586	100
Замбалаев И. С.	—»—	547	547	100
Содномова Г. М.	—»—	600	606	100
Булгатов Б. Д.	Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз	697	753	108
Дагбаев Д-Д. О.	—»—	696	708	101
Дансурунова Ц. Б.	—»—	683	688	100,2
Аюшеев Д. Ц-Д.	—»—	611	656	107
Банзаракцаева Б. Г.	—»—	624	697	112
Батуева Б. Л.	—»—	609	661	108,5
Цыбикдоржиев А. Н.	—»—	677	695	102,7
Хандажапов Д. Б.	«Эрдэм» колхоз	536	541	101
Шагжиев Ф. Д.	—»—	500	500	100
Будаева Д. Д.	XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз	606	606	100
Дашиев Д. Г.	Сэлэнгын совхоз	619	549	103
Романова В. Г.	—»—	613	620	101
Акулов А. М.	—»—	599	732	127
Очиртаров Ч. Б.	—»—	596	735	125
Парашютинский Ю. Т.	—»—	626	626	100
Григорьев К. М.	Химнын совхоз	558	580	105
Дабхарова Ц.	Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз	640	650	100,2
Таханова Н.	—»—	707	714	100,5
Чагдуров Ц.	—»—	706	706	100
Батышев Е. А.	Кировэй нэрэмжэтэ совхоз	586	611	104
Санжиев Ж. Б.	XX парсъездын нэрэмжэтэ колхоз	574	580	101
ЗАГАРАЙН АЙМАГ				
Муктасимов А. М.	«Гигант» колхоз	401	405	100
Дармаева Ц-Д. Э.	Эрхирэгэй совхоз	600	640	105,6
Цыбандоржиев Ш. Ц.	XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхоз	400	420	105
Бадмаев Ж. Ж.	—»—	560	644	115
Бальжинов Д. С.	Эрхирэгэй совхоз	540	550	102
ХЭЖЭНГЫН АЙМАГ				
Хайдуева Ц.	Худанай совхоз	566	566	100
Доржиева П. Б.	Чисаанын совхоз	526	527	100,3
Дондокова Н-Д. Ц.	Загаһатын совхоз	530	540	101,9
Шамсутдинова А. М.	—»—	540	540	100
Соголова А. Т.	—»—	548	554	101
Дамшаева Л. Ц.	—»—	528	560	106
Бадмаева П. Ж.	—»—	536	555	103,5
Намсараева Ц. Н.	—»—	526	535	101,7
Намжилов Ш. Н.	Хэжэнгын совхоз	545	563	103,4
Цыденова Ц. Б.	«50 лет Октября» совхоз	498	503	101
Дугарцыренов Д.	—»—	352	352	100
Балданов Д.	«Первомайский» совхоз	323	323	100
ХОРИИН АЙМАГ				
Гончиков Б-Д. Ц.	Үдын совхоз	548	548	100
Тагаров О. Т.	Анаагай совхоз	501	501	100
Сойжинов С. Н.	—»—	500	500	100
Доржиева Г. Д.	—»—	515	570	110,5
Жамбалов П. Ж.	—»—	460	465	101
Чимитов Ц-Д. Н.	—»—	498	498	100
Танганов К. М.	Хоринн совхоз	525	572	109
Жамбалова Ц. С.	—»—	511	534	104
Цырендоржиев Х.	—»—	549	554	101
БАРГАЖАНАЙ АЙМАГ				
Сангадиева О. Э.	Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз	570	639	112,2
Нимаев А. С.	Хилганын колхоз	561	590	105,1
Сангадиев Л. К.	—»—	526	550	104
Малатхаев Д. С.	—»—	533	550	103,1
Запалаев Н. Б.	Баргажанай совхоз	625	625	100
Ринчино В. Д.	Хилганын совхоз	560	566	101
Самбаев Н. Ц.	Уланай колхоз	600	600	100
Бубеев П. Э.	—»—	513	514	100
УЛААН-ҮДЫН АЙМАГ				
Цыренов П. Ц.	«Байкал» учхоз	600	751	124
Иванов П. И.	—»—	524	545	104
Зурбатова Г.	—»—	501	501	100
Галсанов Д. Ж.	Ивалгын ОПХ	540	550	102
Трифонов Ф.	—»—	568	577	101
Базаржапов В.	—»—	526	531	100
Бадмаев Е.	—»—	448	543	121
Хиртуев П.	—»—	451	520	114
Васильев Е. П.	«Маяк» колхоз	540	541	100
ЯРУУНЫН АЙМАГ				
Цыбенова Д. Ч.	«Коммунизм» колхоз	590	590	100
Дагбаев Ц-Д. А.	—»—	577	630	106
Доржиев Ц-Д. Ц.	—»—	642	648	101

Уулын саанаһаа мандаха
Үүрэй сагаан туяае
Уудам таладаа угтадаг,
Уулын саагуур орохо
Үдэшын улаан нарые
Дүрөө дээрэһээ үдэшэдэг,
Саһан бороо шэмэгтэй
Сагай дүрбэн эрьюулгы
Хээрын талада
үнгэргэдэг.
Хушууран гоёор бэлшэһэн
Хун сагаан хонидоо
Дун таладаа адуулдаг,
Алдар солын уряалтай
Ажалай түрүү баатарта
Амжалта хүсэнэйди.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Улаан-Үдын аймагай Ивалгын ОПХ-гай со... хонишон Е. Бадмаев.

Хоринн аймагай Хо... совхозой дүй дүршэлтэй хонишодой нэгэн К. М. Та...нов.

Түнхэнэй аймагай Ле...нэй нэрэмжэтэ колхо... үнинэй хонишон-зуу... Г. Ц. Шойбонов.

Сэлэнгын аймагай ... партсъездын нэрэмжэтэ... хозой хонишон Д. Д. ...даева.

Мухар-Шэбэрэй Ле... нэрэмжэтэ колхозой ...шон-зуутан М. А. Бры...

Бурятад ороной хонишод! Түрүүшүүлдэл адляар ажаллажа, Бүхэсоюзна социалис мурысөөн... дэ абаһан уялгаяа сүм дүүргэхын, хурьгадаа бүрин бүтэнөөр түлжүүлхын, ноохо ехээр, һай... наар хайшалжа абахын түлөө бүгэдөөрөө тэмсэе.

ҺУНГАЛТЫЕ УГТУУЛАН

ХҮНҮҮД ОЛООРОО СУБАНА

Улаан-Үдын аймагай «Искра» колхозой Надеинын отделениин партийна эхин организациин секретарь Селифон Гаврилович Михалёв тосхоной агитколлективые, клубые, библиотекые даагшадые суглуулжа, болохоёо байһан һунгалтада бэлэдхэл тухай асуудал түрүүн хэлсэжэ байба. Агитколлективые даагша, Надеино тосхоной найман жэлэй һургуулиин директор Георгий Убугунов ойлгууламжын хүдэлмэриин түсэб асарһан байгаа. Түсэб соонь «СССР-эй Верховно Совет — манай гүрэнэй засагай дээдэ органһ», «Депутат — арадай дүүрэн эрхэтэ түлөөлэгшэ», «Түсэбтэ табан жэлэй дүрбэдэхи жэлэй түсэбүүдые дүүргэлтэ — ажалша коллектив бүхэнэй уялга», «КПСС-эй XXIV съездын баталан абаһан эб найрамдалай программа бэелүүлхэ талаар партиин бэелүүлдэг ажал ябуулга» гэхэ мэтэ лекци ба хөөрэлдөөнүүд колхозниг уудай урда уншагдахаар хараалагдана. Тиихэдэ тосхоной клубые даагша Поликарп Иванович Трифонов иигэжэ хөөрэнэ:

— Манай клубай хүдэлмэрилэгшэд һургуулиин һурагшадай, багшанарай коллективтэй хамта һунгалта тухай хэдэ хэдэн лекци уншаха, концерт харуулхаар түсэблэнхэйбди. Майн 1-нэй үдэр, жэшээлхэдэ, Кокорино гэжэ газарта таряа тарилгада байһан механизаторнуудта ошожо, поли дээрэ һурагшадай концерт харуулаабди. Концертын болохоһоо урид һургуулиин директор Г. М. Убугунов СССР-эй Верховно Советдэ болохоёо байһан һунгалта тухай лекци уншаа һэн. Тарилга дээрэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ ябаһан механизаторнуудта зорюулагдан, дуунууд зэдэлээ, шүлэгүүд хангинаа. Таряашад агитбригадын гүйсэдхэһэн номер бүхэнийе альга ташалгаар угтаа. Ойрын үдэрнүүдтэ холын отара ба гүүртэнүүдтэ айлшалжа, һунгуули тухай ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха, концерт харуулхаар бэлдэжэ байнабди.

Надеино тосхоной клубай шүүр таладань «Июниин 16 — СССР-эй Верховно Советдэ һунгалтын үдэр» гэжэ аржыса бэшэгдэһэн лозунг бүгэдын анхарал татана. Клуб соохи нэгэ таһагай үүдэн дээрэ «Агитпункт» гэһэн гаршаг уншанабди. Болохоёо байһан һунгалтада зорюулагдаһан плакадууд, лозунгнуудаар агитпунктын хананууд гоёор шэмэглэгдэнхэй байна. «Июниин 16-да — СССР-эй Верховно Советдэ һунгалта», СССР-эй Верховно Советдэ совет арадай эрхим хүбүүд, басагадые һунгая» гэжэ хүн зониие эдэ плакадууд ба лозунгнуудынь уряална.

Һунгагшад тус агитпункт соо орожо, элдэб газетэ, журналнууд ба брошюрануудые уншаха аргатай байна. СССР-эй конституци, коммунис партиин программа, СССР-эй Верховно Советдэ Һунгалта тухай дүрим болон бусад документнүүд стол дээрэ таблатай байхыень харанабди.

Үдэшэ бүри эндэхи агитпунктын галнууд яларжа, хүнүүд эндэ олоороо субана.

С. ОЧИРОВ.

ЭДИР АЯНШАЛАГШАДАЙ ЭДЭБХИ

...н баярай жэлдэ «СССР — минии Эхэ орон» гэһэн аяншалгада 42 мянга гаран һурагшад хабаадаба. Буряадаймнай бүх һургуулинуудта эдир аяншалагшадай отрядууд бии. Хизаар ороноо шэнжэлэгшэд түрэл нютагаа, Эхэ оронойнгоо, коммунис партиингаа. Зэбсэгтэ хүсэнүүдэйнгээ түүхэ тухай олоһон һонин юумэнүүдээ дэбтэртээ бэшэжэ, альбом, альбом, галерея, алдар солын музейнүүдые эмхидхэнэ.

Эдир аяншалагшадай һонирхол ажалша бэрхые, түүхэтэ ажал ябуулгые ямар удхатай байһаниие харуулһан олохон жэшээнүүдые харуулжа болохо. Иланай дайнай баатарнуудай дурасхаалые мүнхэлхэ талаар ябуулһан бэдэрэлгын хүдэлмэриие бүгэдэ арадай шанартай гэхэдэ болохо. Һурагшадай ашаар олон баатарнууд, дайнай гэрэлтэнүүд элирүүлэгдэжэ, шалгарагшадынь гүрэнэй дээдэ шагналда хүртэлэй байна.

Каменскын 1-дэхи дунда һургуулиин Н. А. Каландаришвилиин нэрэмжэтэ музей 9 жэлэй туршада суурь... Сэрэгэй-патриотическа хүдэлмэриие һайнаар эмхидхэһэнэйнгээ түлөө тус һургуули КПСС-эй Кабанскын райкомой дамжуулгын тугаар, тиихэдэ пионерскэ дружина ВЛКСМ-эй ЦК-гай Хүндэлэлэй лентээр шагнагдаһан байна. Һурагшад граждан дайнай үеын Прибайкальска фронтын баатарнууд тухай материалнуудые суглуулжа байна. Хизаар ороноо шэнжэлэгшэдэй хүдэлмэриие «Сибириин гайхамшагта партизан» гэһэн номой автор, багша Кожевников Владимир Ефимович хүтэлбэрилөө. Тэдэнэр Советүүдэй засагай түлөө тэмсэлдэ унаһан нютагайнгаа баатар улаан гвардеецүүдэй дурасхаалые мүнхэлхые шиидэбэд! Сэрэгшэдэй хүүрнүүдые бэдэржэ олоо. Һурагшад 1966 ондо Посольская станцида 18 улаан гвардеецүүдэй, удаань Каменск һууринда 8 улаан гвардейцүүдэй хүүрнүүдые тодоруулаа. Тиихэдэ Каменск һууринда «Прибайкальска фронтын баатарнуудта» хүшөө нээлгэдэ хабаадаһан һурагшадай һуулшын шата болоо. Кабанскын аймагые отрядтаяа сүмэ гараһан Сибириин гайхамшагта партизан Н. А. Каландаришвили тухай хизаар ороноо шэнжэлэгшэд баян материал суглуулһан. Мүн 320 һурагшадай «Эдир каландаришвилицүүд» гэһэн общество һургуулида байгуулагдаад, хүдэлжэ байнхай. Эдир каландаришвилицүүд 4 слёт үнгэрөө. Тэдэнэр өөһэдын устав, дуу болон тангаригтай. Слёдуудайнь нэгэндэ Каландаришвилиин басаган — Нина Несторовна ерэһэн байна. Эдир каландаришвилицүүд саг үргэлжэ хүшөөнүүдэй хойноһоо хаража, сэсэгүүдые табидаг.

Совет Армиин зэргэдэ алба хэжэ ябахадаа, түймэрһөө хүнүүдые абархадаа наһа бараһан, тус һургуули дүүргэһэн Николай Черных гэгшын баатаршалхы жэшээ дээрэ һурагшадые хүмүүжүүлгээр ехэхэн хүдэлмэри ябуулагдана. Тэрэнэй нэрэ һургуулиин пионерскэ дружинада олгогдонхой.

Һурагшад Буряадайнгаа сэрэгшэд — Советскэ Союзай Геройнууд тухай материалнуудые суглуулна. Кабанскын аймагта түрэһэн, Советскэ Союзай Герой В. И. Истоминой хүдөөлүүлэгдэһэн УССР-эй Разумовка тосхоной һурагшадтай тэдэнэр бэшэлсэдэг. Хизаар ороноо шэнжэлэгшэд Разумовка тосхон ошохо түсэбтэй.

Тиихэдэ Бэшүүрэй аймагай Потанинай дунда һургуулиин хизаар ороноо шэнжэлэгшэд гурбан жэлэй туршада Бэшүүрэй партизануудай полк тухай материалнуудые бэдэржэ, олон удэрэй аяншалга үнгэргэһэн байна.

Совет сууто сэрэгэй хүтэлбэрилэгшэдэй ажабайдал, ажаябуулга шэнжэлэлгэ хадаа һурагшадта патриотизмын талаар хүмүүжүүлгэдэ ехэхэн туһатай байна. Тиигэжэ Зэдын аймагай Зэлтэрын найман жэлэй һургуулида К. К. Рокоссовскиин нэрэмжэтэ музей байгуулагданхай. 1921 ондо Рокоссовскиин штабай байһан гэртэ музей оршодог. Музейдэ маршалай, мүн тэрэнэй дайшалхы нүхэдэй, соратнигуудай бэшэгүүд бии. Һурагшад Рокоссовскиин нэрэмжэтэ училищиин сэрэгшэдтэй экспонадуудаа һэлгэлсэжэ, бэшэг бэшэлсэдэг. Зэлтэрэ тосхондо Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда унаһан нютагай сэрэгшэдэй список табигдажа, хүшөө табигдаһан байна.

Тиихэдэ Хоринн дунда һургуулиһаа фронт ошоод, бусаагүй һурагшадай дайшалхы алдар тухай материалнуудые суглуулгада ехэхэн анхаралаа хандуулдаг. Эндэ 1941 ондо һургуули дүүргэгшэдтэй уулзалга боложо үнгэрөө. Уулзалга дээрэ баатарай үхэлөөр унагшадтаа һургуулиин газаа хүшөө гү, али мемориальна самбар табихаар шиидхэгдэбэ.

Республикымнай Гусиноозерск хотын 2-дохи һургуулида, мүн Ново-Селенгинскын дунда һургуулида декабристнууд — аха дүү Бестужевтанай нэрэмжэтэ музейнүүд бии.

Эдэ музейнүүдтэ декабристнууд тухай материалнууд суглуулагданхай. Һурагшад декабристнууд тухай материалнуудые суглуулхаяа Шэтын, Эрхүүгэй областьнуудаар аяншалдаг.

Тээгдын, Түгнын, Мухар-Шэбэрэй, Дэрээнэй, Захааминай Загарайн, Үнэгэтэйн, Элхиин, Улаан-Үдын 42, 52, 1, 22, 36, 46 дунда һургуулинууд «эрэлхэг баатаршалгын хэшээлнүүдые» үнгэргэдэг һайн ёһо заншалтай болонхой.

Республикымнай найман жэлэй, дунда һургуулинуудта хүшөө харууһалгаар 249 эхин организаци байгуулагданхай. 30 мянга гаран багшанар болон һурагшад тус бүлгэмэй гэшүүд юм.

Энэ ехэ хүдэлмэри ябуулгада манай һургуулинуудай багшанар, хизаар ороноо шэнжэлэгшэд, түүхэ, литература, географи, биологи, математикын багшанар Г. Н. Смирнов, В. С. Петрухина, К. М. Шелковников, Д. Е. Болдонова, А. Ф. Большаков, М. И. Суздальницкая, Е. А. Медведева, А. Н. Яковлева, К. Н. Калинина, В. Н. Дашиев, Г. Д. Банзаракцаева болон бусад эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг.

Комсомолдо Ленинэй нэрэ олгогдоһоор 50 жэлэй ой, Буряадай комсомолой байгуулагдаһаар 50 жэлэй ой, илалтын 30 жэлэй ой, Сенатска талмай дээрэ декабрьда болоһон восстаниин 150 жэлэй ой гэхэ мэтэ шухала событинууд дүтэлжэ байна.

Аяншад-хизаар ороноо шэнжэлэгшэдэй бэдэрэлгын хүдэлмэри эдэ һайндэрнүүдтэ зорюулагдаха.

Н. АЖЕЕВА,
Республикын хүүгэдэй аяншалагшадай станциин методист.

ОРДЕНТО МАСТЕР

Юнхэрэй үүрхайн ашагта малтамал шанаржуулха зорилготойгоор баригдаһан шэнэ фабрикын үйлэдбэриин технологиие нарижуулха, бүтээсыень дээшэлүүлхэ талаар ехэ юумэн хэгдээ.

Юнхэрэй үүрхайн ашагта малтамал шанарайнгаа талаар һайн сэгнэлтэ абадаг болоо. Эндэхи фабрикада халаанай мастераар хүдэлдэг Анна Петровна Родина шэнэ технологи нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа ехээр оруулһан. Холтосоной фабрикада ажаллажа байхадаа эрхим ажалаараа мэдээжэ болоһон мастерые шэнэ фабрикада эльгээһэн байгаа. Эндээшье Анна Петровна халаанайнгаа хүдэлмэрилэгшэдтэй ажалаа зүбшэн ойлголсожо, һанамжа, дурадхалнуудыень бэелүүлхэ тушаа саг үргэлжын оролдолго гаргажа эхилээ һэн. Мүнөө тус халаанай олохон хүдэлмэришэд хоёр, нүгөө зариман гурбашье мэргэжэл шудаланхай. Үйлэдбэриин һуралсал һайнаар эмхидхэгдэһэн, «нэгэн бултанай түлөө, булта нэгэнэйнгээ түлөө» гэһэн ёһо гуримаар ажалладаг байна.

Үнгэрһэн 1973 ондо нүхэр Родинагай эрхилдэг халаан ашагта малтамал шаналжуулха жэлэйнгээ түсэбые декабриин 23-да 102,5 процент дүүргэжэ, социалис мүрысөөндэ эрхимлээ һэн.

Энэ жэлдэ абаһан социалис уялгануудаа нэрэтэй солотойгоор дүүргэхын түлөө мүрысөөн Зэдын комбинадай цехүүдэй дунда шэнэ хүсэтэйгөөр дэлгэрэнхэй. Эндэ нүхэр Родинагай хүтэлбэрилдэг халаан нёдондо түйлаһан амжалтаяа улам арьбадхан, мүрысөөнэй түгые дээрэ үргэжэ ябана. Продукци үйлэдбэрилхэ һара бүриинь даабари улуулэн дүүргэгдэнэ. Мастер Анна Петровна Родинагай ажал хэрэг үндэрөөр сэгнэгдэжэ, гүрэнэй хайра — Ажалай Улаан Тугай орденоор һаяхан шагнагдаа.

Д. АЮШЕЕВ,
манай корр.
Ц. ЦЫДЕНОВЭЙ фото.

ШАНГА НЮДАРГАТАН ШАЛГАРЖАЛ БАЙНА

Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонын боксернуудай дунда түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн наадаанай хоёрдохи үдэр удаадахи тулалдаанда хабаадаха эрхэ олохын түлөө боксернууд наадаба. Наадан хоёр удаа — үдэрэй 12-һоо, үдэшын долоон часһаа үнгэрэгдэһэн байгаа. Тиин хамтадаа далан боксер рингдэ гаража, эндэ наадаанай һайн техникэтэй, бэлэдхэлтэй боксернуудынь шүүһэн байна.

Үдэрэй 12 часта эхилһэн наадаанда хабаадалсаһан 38 боксерой долоониинь СССР-эй спортын мастер, 17-ниинь мастерта кандидат, нүгөөдүүлынь нэгэдэхи разрядтай байба. Бэлэдхэл һайнтай спортын мастернууд рингдэ гарамсаараа шадамар бэрхээр наадажа, ордондо суглараагшадай анхарал татана. Жэшээнь, Эрхүүһээ ерэһэн 46—48 килограмм шэгнүүртэй Александр Головацкий Хабаровска хизаарай чемпион, Улаан Тугай орденоор шагнагдаһан Алас-Дурнын сэрэгэй округой түрүү һуури эзэлхын түлөө наадаанда хабаадаһан Владимир Нестеровые гурбан раундын туршада торгоонгүй шүүжэ гараа. Мүн боксын гоё һайхан техникэтэй, сэбэр бэетэй боксер, Олимпиин, Европын түрүү һуури эзэлхын түлөө наадаанда хабаадаһан, СССР-эй дүрбэ удаа чемпион, уласхоорондын классай спортын мастер Владимир Мусалимов Магаданһаа ерэһэн мастерта кандидат Алексей Усовые хоёрдохи раундда нокдаунда оруулжа байгаад, шүүжэ гараба. Нүгөөдэ — Красноярска хизаарһаа ерэһэн СССР-эй спортын мастер Валерий Кузьмин баһал эрхим бэлэдхэлтэй, байгша ондо Ижевск хотодо СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн наадаанда хабаадалсаһан, 1972—1973 онуудта «Буревестник» бүлгэмэй центральна соведэй чемпион болоһон намтартай. Дүршэлтэй энэ боксертой наадахаяа Буряадай АССР-эй командын түлөөлэгшэ мастерта кандидат Владимир Плюснин рингын улаан буланда гараба. «Хэр тулалдагша ааб?» гэһэн асуудал эндэ сугларагшадай һанаа зобооно ха. Манай боксер наадаанай эхилэн сасуу мастерай хамгаалга бүхэниие һайнаар дабажа, очконуудые суглуулжа оробол даа. Тиин гурбан раундын туршада һайнаар наадаһан Плюснин айлшаар ерэһэн мастераа 3:2 тоотойгоор шүүжэ, харагшадые баясуулба. Мүн энэ үдэр манай командын түлөөлэгшэ — мастерта кандидат Александр Осокин Алтайн хизаарһаа ерэһэн нэгэдэхи разрядай Юрий Нащенко гэгшэтэй наадаа. Хоёрдохи раундын һаял эхилээд байтар рингын судья Юрий Быргазов (Кемерово) уулзалга тогтоожо: «Яаха аргагүй булюу байһандаа шүүбэ» гээд Осокиной гарынь үргэбэ...

Үдэшын долоон часта наадан 54—57 килограммай шэгнүүртэй боксернуудай уулзалгаар эхилбэ. Энэ шэгнүүртэ наадаһан 12 боксер соохоо СССР-эй спортын мастер Александр Сидоров (Хабаровск), мастерта кандидадууд Вячеслав Агров (Камчаткын обл.), Владимир Нефедов (Красноярск), Валерий Авдюшев (Буряадай АССР), Юрий Емельянов (Новосибирск), нэгэдэхи разрядтай Алексей Добрецов (Алтайн хизаар) гэгшэд шүүһэн байна.

Удаадахи — 60—63,5 килограммай шэгнүүртэн соохоо наадаһан 12 боксерой дунда үнгэргэгдэһэн тулалдаанда спортын мастернууд, мастерта кандидадууд илажа гараа. Эндэ Новосибирскһээ ерэһэн мастерта кандидат, залуушуулай дундаһаа РСФСР-эй чемпион болоһон Виктор Денисов Магаданһаа ерэһэн СССР-эй спортын мастер Валерий Куторгин гэгшые хоёр удаа нокдаунда оруулжа байгаад, шүүжэ гарахадаа олоной һайшаал, магтаалда хүртэнэ. Удаадахи ээлжээндэ рингдэ гараһан хоёр хэдэ бэ гэхэдэ, мүн лэ СССР-эй спортын мастернууд — РСФСР-эй арадуудай табадахи спартакиадын, Буряадай АССР-эй хэдэн удаа чемпион болоһон Павел Федотов, Красноярска хизаарай чемпион Станислав Червов гэгшэд байба. Эдэ хоёр һаһаараашье тухайнууд, үнгэрэгэһэн уулзалгануудайнь тоо адлирхуу. Хоюулан һайн бэлэдхэлтэй. Тулалдааншье эхилбэ. Эндэ манай боксер хэдэн удаа һайн добтолго хээд, нүгөөдынгөө добтолхо һэдэлгые дараба хэбэртэй. Тиин гурбан раундын туршада эрхим хамгаалга хэжэ байгаад добтолһон Павел Федотов нүхэрөө очкогоороо диилэжэ, удаадахи наадаанда хабаадалсаха эрхэтэй болоно. Мүн энэ шэгнүүртэн соохоо мастерта кандидадууд Василий Диденко (Хабаровск), Борис Овчаров (Камчатска обл.), Александр Бик-Булатов (Эрхүү) гэгшэд шүүжэ гараа.

75—81 килограммай шэгнүүртэй 8 боксер энэ үдэшын һүүлшын уулзалга үнгэргэбэ. Эндэ эрхим бэлэдхэлтэй боксер, СССР-эй спортын мастер Александр Никулин (Новосибирск) Барнаулһаа ерэһэн мастерта кандидат Виктор Белоуско гэгшэдэ нэгэдэхи раундда сухаришагүй шанга добтолго хэжэ, шүүһэн байна. Мүн мастерта кандидадууд Владимир Чурбанов (Красноярск), Виталий Полканов (Эрхүү) хоёр нүгөөдүүлээ нокдаунда оруулжа байгаад очкогоороо диилэжэ, гурбадахи үдэрэй наадаанда хабаадалсаха болоно. Энэ шэгнүүртэн соохоо наадаһан үшөө хоёр боксер одоол һайн бэлэдхэлтэй байһаараа боксын наадаанда дуратайшуулые баясуулба.

— Рингын улаан буланда мастерта кандидат Алексей Бардаханов, — гээд соносхогдоходонь, ордондо сугларагшад нэрьемэ альга ташалгаар угтана.

Боксын һайн техникэ харуулдаг Бардаханов униинэйшье рингдэ гараагүй юм. Тиимэһээ эндэ сугларагшад бэрхэ боксеройнгоо дахин рингдэ бусажа ерэһэндэнь баясана.

Манай боксертой тулалдахаяа мастерта кандидат Алексей Бухвостов (Шэтэ) гараба. Айлшан хүбүүн урда үдэрынь Кемеровһээ ерэһэн мастерта кандидат Селинтэй наадахадаа очкогоороо диилэһэн юм. Харин мүнөө...

Наадаанай һаял эхилээд ябатар айлшан манай Алексейн урдаһаа собхорон һагад ороод, үргэн доропоонь буулгажа, нокдаунда оруулжархиба. Зал соо һүүгшад булта заригад гэбэ хэбэртэй. Алексей Бардаханов яаха аргагүй алдуу хээ, рингын судьягай нокдаунай тоо тооложо дүүргэхые хүлеэнэ... «Бокс!» гэхэтэйнь зэргэ, Алексей Бардаханов нүхэртөө добтолжо ороод, тэрэнээ нокдаунда оруулжархиба даа.

Хоёрдохи раундын дохёогой зэдэлхэтэй адли Бардаханов айлшандаа дахинаа шанга гэгшын харюу үгэхэдөө... баһал нокдаунда оруулжа, шүүжэ гараа. Энээгээр хоёрдохи үдэрэй үдэшын наадан дүүрэжэ, наадаанда хабаадаһан Буряадай АССР-эй суглуулагдамал командын зургаан боксер хэндэшье шүүгдэнгүй, удаадахи уулзалгада хабаадаха эрхэтэй болоһон байна.

Үсэгэлдэр үдэрэй 12-һоо, үдэшын долоон часһаа һонирхолтой наадан үргэлжэлөө.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ХИЛЫН СААНАҺАА
ТЕЛЕФОН·ТЕЛЕГРАФ·РАДИО

ДЭЛХЭЙН ГАЗЕТЭНҮҮД ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ?

Совет-Ливиин хөөрэлдөөнүүдэй Москвада эхилһэн тухай дэлхэйн информационно агентствэнүүд, хэблэл мэдээсэнэ. СССР-эй ба ЛАР-ай хоорондохи хоёр талын харилсаанай асуудалнуудые, мүн уласхоорондын гол шухала асуудалнуудые хани занай оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөнүүдэй зэр хаража үзэбэ гээд тэмдэглэгдэнэ.

Вальтер Шеелиин ФРГ-эй президентээр һунгагдаһан тухайда газетэнүүд үргэлжэр бэшэнэ.

Польшын «Жиче Варшавы» газетэ статья тунхаглахадаа, Г. Шмидтын кандидатурые ФРГ-гэй канцлерай тушаалда дэбжүүлхэ тухай СДПГ-гэй хүтэлбэриин шиидхэбэриие тайлбарилна. ФРГ-гэй шэнэ канцлерые хүшэр бэрхэтэй жэлнүүд хүлеэнэ, — гэжэ газетэ бэшэнэ. — Тэрэнэй баримталдаг политика амжалта туйлабал, Европодохи байдал һайжаруулха, шахардуу байдал һуларуулха ба харилсаа холбооной хэрэг үргэлжэлүүлхые эрмэлзэжэ байһаниинь элирхэйлэн тодорхойлхо байна».

Португалидахи байдалда дэлхэйн хэблэл гол анхаралаа хандуулна. «Португали генерал Спинолые ороной президентээр томилжо, түүгээрээ шэнэ үе нээбэ», — гэжэ Франциин «Юманите», газетэ бэшэнэ.

Президентын һунгалтын хоёрдохи турай урда тээхи Францидахи байдалые олохон газетэнүүд шэнжэлэн тайлбарилна. Үргэн ниитэ арад зоной дунда хэгдэһэн һүүлэй асуултануд хоёр кандидадай адли арга боломжотой байһые элирхэйлээ гэжэ Англиин «Дейли телеграф» тэмдэглээ.

Уругвайдахи хархис хүсэнүүдэй хашалта харшалалгануудые, илангаяа Уругвайн Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Родней Арисмендиие барижа хааһан ушарые буруушааһан ябуулганууд элдэб оронуудта үнгэргэгдэжэ байна гээд дэлхэйн газетэнүүд мэдээсэнэ.

«Чилидэхи фашис сэрэгэй хунтын жэшээгээр Бордабериин засаг захиргаан түрүү үзэлтэй хүнүүдые түрмэдэ хаана, олон хүн зониие алажа, хашалта харшалалга хэжэ, арад түмэнэй аша туһада зүрюу хаһша дарлалта мүлжэлгээ үлөөхые һэдэнэ. Родней Арисмендиие, мүн түрмэнүүдтэ хаагдаһан бусад патриодуудые сүлөөлхын тула, ГДР-эй арад зон Уругвайн демократическа хүсэнүүдтэй һаналаа нэгэдэн, эдэбхитэйгээр тэмсэхэ юм, — гэжэ ГДР-эй «Трибюне» газетэ бэшэнэ.

(ТАСС).

ПАРИЖ

Һунгалтын урда тээхи шухала шата

ТАСС

Президентын һунгалтын (майн 19-дэ болохо) хоёрдохи турта бэлэдхэл шухала шатадаа оробо.

Гадаадын политикын асуудалнуудта кандидадууд гол анхаралаа хандуулна.

Баруун Европын оронуудай бэеэ дааһан байдалтай байхын түлөө, «юрэнхы дэлхүүртэ» хабаатай гүрэнүүдэй США-һаа зүбшэл заабол абадаг байлгые буруушаан тэмсэхэб гэжэ В. Жискар Д'Эстэн журналистнуудай асуудалнуудта харюусахадаа, мэдүүлээ.

«Европо-1» гэжэ радиостанциин корреспонденттэй Ф. Миттеран хөөрэлдэхэдөө, Франци бэеэ дааһан хараа бодол бэелүүлхэ ёһотой гэжэ тэмдэглэбэ. Хамтааран аюулгүй байдал хангаха ёһо гуримай тогтоогдотор ороноо НАТО-һоо гаргаха тухай яряа гаргаха ёһогүйбди гэжэ тэрэ тоолоно.

«Европодо тэнсүү байдал хангахын тула Франциин ба Советскэ Союзай хоорондо үнэн зүрхэнэй, аша үрэ ехэтэй харилсаан сахигдаха ёһотой», — гэжэ зүүнэй хүсэнүүдэй хамтын кандидат тэмдэглэбэ.

Урда-Африкын Республикые зэбсэг хэрэгсэлнүүдээр хангадаг, Чилиин сэрэгэй хунтада урьһаламжа үгэдэг ябадалые Ф. Миттеран буруушаана.

БОНН

Г. ШМИДТ—ФРГ-эй КАНЦЛЕР

ТАСС

СДПГ—СВДП-гэй правительственна коалициин партинуудай хамтын кандидат, СДПГ-гэй түрүүлэгшын орлогшо Г. Шмидт майн 16-да болоһон бундестагай заседани дээрэ ФРГ-гэй федеральна канцлераар һунгагдаа. Тэрээндэ 267 депутат дуугаа үгэһэн, правительствада ородоггүй ХДС/ХСС-гэй бүлэглэлые түлөөлдэг 225 депутат арсажа дуугаа үгэһэн байна.

Г. Шмидт майн 17-до бундестагай заседани дээрэ правительственна мэдүүлгэ хэхэ юм гээд хуулитаар мэдээсэгдээ.

* * *

Г. Шмидт — ФРГ-гэй мэдээжэ политическэ ажал ябуулагша, 1918 ондо Гамбургда түрэһэн, 1946 ондо Германиин социал-демократическа партида ороһон юм. Г. Шмидт 1953 онһоо хойшо бундестагай депутат.

1968 онһоо Г. Шмидт СДПГ-гэй түрүүлэгшын орлогшо байгаа. 1969 ондо СДПГ-СВДП-гэй коалиционно правительствын бүридэлдэ ороходоо, обороной министрэй, ажахын ба финансын министрэй тушаалнуудые, 1972 онһоо ФРГ-гэй финансын министрэй тушаал даажа хүдэлһэн байна.

БОНН

В. Шеель июлиин 1-дэ президентын тушаалда орохо

ТАСС

В. Шеель июлиин 1-дэ Г. Хайнеманиие һэлгэжэ, президентын тушаалда хуулитаар орохо, бундестагта тангариг үгэхэ байна.

В. Шеель — Германиин Федеративна Республикын гүрэнэй ба политическэ мэдээжэ ажал ябуулагша. 1919 ондо Золинген хотодо түрэһэн байна. 1967—1969 онуудта бундестагай түрүүлэгшын орлогшоор хүдэлөө. В. Шеель 1968 онһоо хойшо ФРГ-гэй сүлөөтэ демократическа партиин түрүүлэгшэ байһаар.

СДПГ—СВДП-гэй холимог правительство 1969 ондо эмхидхэгдэхэдэ байгуулагдаһан хуулиар вице-канцлерай, гадаадын хэрэгүүдэй министрэй тушаалнуудые даажа байгаа.

В. Шеель Советскэ Союзда хэдэ дахин ерэһэн юм. СССР-эй ба ФРГ-эй хоорондохи, мүн социалис оронуудтай харилсаагаа һайжаруулха тухай бусад хэдэн договорнуудые хэлсэхэдэ баталһан Брандтын правительствын тала... — Шеелиин правительствын бүтэмжэтэй хараа шэглэлтэй тэрэнэй нэрэ нягта холбоотой.

ЛИССАБОН

Португалиин шэнэ правительство

ТАСС

Португалиин Республикын шэнэ президент генерал Антониу ди Спинола ороной саг зуурын правительствын бүридэл соносхоо. Профессор Аделину Палма Карлуш тэрэниие толгойлно. Португалиин Коммунис партиин Генеральна секретарь А. Куньял — тусхай тушаалгүй гүрэнэй министрээр Португалиин социалис партиин генеральна секретарь М. Соариш гадаадын хэрэгүүдэй министрээр томилогдобо.

РИМ

Тель-Авивай хорото зэрлиг ааша

ТАСС

Израилиин дээрмэшэ сэрэгшэдэй хорото зэрлиг аашаһаа уламжалан, Ливанай хилэ шадархи Маалот тосхоной бүлэг һурагшад, палестин партизанууд алуулһан байна.

Израилиин 90 һурагшадай экскурсяар ерээд байһан һургуулиин байшангые палестин 3 партизан хүрсэлһэн байгаа. Палестинын эсэргүүсэлтын хүдэлөөндэ хабаатай нүхэдыень түрмэнүүдһээ сүлөөлхэ эрилтэ Израилиин засагаархидай урда партизанууд табяа.

Энээнтэй дашарамдуулан, манай правительство «ямаршье мэхэ гохо гаргангүй, палестинынхидэй эрилтэ хангахые шиидээ» гэжэ Израилиин премьер-министр Меир мэдүүлһэн байгаа.

Гэбэшье энэ найдуулгань эбдэгдэжэ, Израилиин сэрэгүүд һургуулида добтолһон байна. Эндэ болоһон буудалдаанай үеэр 20 һурагша, партизанууд алуулаа, олон һурагшад шархатуулагдаа.

Һурагшадые, палестинынхидые зэрлиг бүдүүлигээр алаһан Тель-Авивай хорото муухай аашые Маалот тосхоной хүн зон эрид буруушаана. Һургуули эзэмдэлгые хүтэлбэрилһэн обороной министр Даяниие «Алууршан!» гэжэ хашхаралдаа.

ВАШИНГТОН

СЕНАТОР Х. СКОТТЫН МЭДҮҮЛГЭ

ТАСС

Һүүлэй жэлнүүдтэ совет-американ харилсаан эли бодото заһаржа байнхай гээд США-гай политическэ элитэ мэдээжэ ажал ябуулагша, сенадтахи республиканецуудые хүтэлбэрилэгшэ, сенатор Х. Скотт мэдүүлээ.

Сенатор ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө, Советскэ Союзда ошоод бусаһан һанамжаяа хэлэбэ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэй хөөрэлдэхэдөө, уласхоорондын хэдэ хэдэн асуудалнуудые зүбшэн хэлсэһэн байнаб гэжэ тэрэ мэдүүлбэ. Манай оронуудай хоорондохи холбоо барисаае хүгжөөхын тула совет олониитын оролдодог байһые Советскэ Союзда ошоод бусахадаа ойлгооб гэбэ.

«Шахардуу байдал һуларуулгын эхилһэнһээ хойшо манай оронуудай хоорондохи худалдаа наймаанай хэмжээн 1971 ондо оройдоол 200 миллион доллар байһан һаа, 1973 ондо 1,5 миллиард доллар болоһон байна, — гэжэ сенатор тэмдэглээ. — Совет эд бараан Холбоото Штадуудта үргэнөөр худалдагдаха аргатай».

Стратегическэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хизаарлаха тухай хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэ гээшэ ехэ удха шанартай байна гэжэ Х. Скотт мэдүүлбэ. Совет, американ дурадхалнуудай хоорондоо илгаатай байгаашье һаань хөөрэлдөөнүүдэй үедэ амжалта туйлагдаха гээд этигэжэ байһан тухайдаа тэрэ мэдүүлээ. Ушар юуб гэбэл, энэ асуудалые шиидхэлгэ эб найрамдал бэхижүүлгэдэ нүлөөлхэ байха.

Һүүлэй үедэ Англида хүдэлмэришэдтэй хамта гүрэнэй эмхи зургаануудай алба хаагшад болон хүдэлмэрилэгшэд классова байлдаанда эдэбхитэйгээр хабаададаг болонхой. «Сагаан захатан» — гүрэнэй аппарадые тулгалагшад өөрынгөө эрхэ сүлөөгэй түлөө профсоюзуудай бүгэдэ национальна Соведэй уряалаар энэ тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадана» гэжэ англиийска газетэ «Морнинг стар» бэшэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ; Англиин столицын алба хаагшад демонстрациин үедэ.

ТАСС-ай фотохронико.

ТОЛИ

Гунга ЧИМИТОВ

ТАБАН ЖЭЛНҮҮДЭЙ ХАМБЫ

Түүхэтэ табан жэлнүүдэй
Түбэргээ ехэтэ хамбы!
Аба орон соогуураа
Алхалхань ямар hайхан
бэ!
Совет хүн бүхэнэймнай
Солые, хабые уряалаа.
Урагшаа дабшаха
замыемнай
Урма баяртайгаар
хараалаа.
Дабаанай саана —
дабаан!
Дабшалтамнай арюун лэ.
Ажалша арад зонноймнай
Ашата илалта сарюун лэ.
Гэрэлтэ нангин замаараа
Гэдэргээ харангүй
алхалжа,
Үнэнтэ табан жэлнүүдэй
Үндэр шатануудые
дамжажа,
Шэнэhэн модото хүбшэдэ
Шэнэ хотонуудые
бодхожо,
Дошхон зээрэг мүрэнүүд
дээр
Домогто ГЭС-үүдые
тодхожо.
Газарайнгаа нөөсэ
баялигые
Гамтайханаар уудалжа,
Замбуулинайнгаа нюусые
Залитайханаар шудалжа,
Сэлгеэ уужам дайдаяа
Сэсэг жэмэсээр
hалбаруулжа,
Арьбан молор талаяа
Адуу малаар
мяралуулжа,
Олон түмэн арадуудтаа
Омог жаргал түгөөжэ,
Табан жэлнүүдэймнай
хамбы
Таатай hайханаар
субанал даа.

Агуухэ түбүүдтэй
Аятай зохидоор холбохо
Эршэ ехэтэ барилгада
Эдэбхи үүсхэл гаргаха
Үнэнтэ нангин тангаригаа
Үгөөл Буряадай
комсомол.
Залуугай эрэлхэг зоригые
Залуур болгон элсүүлээд,
Хамаг хүсэеэ зангидан,
Хамсыгаа шуужа орохонь
лэ.
Комсомолшуудаар суг
хамта
Холын бодол бодожо,
Эхэ оронойнгоо уряае
Этигэл дүүрэн хүлеэжэ,
Ехын ехэ захатада,
Ерээдүйнгөө илалтада
Шүтэжэ,
түшэжэ,
найдажа,
Шүлэгөө поэт зорюулна.

БАМ

Юhэдэхи табан жэлэй
Юрөөлтэ шэнэ барилга—
Байгал-Амарай
магистраль —
Баран зоноймнай
барилгал.
Айдар залуу Комсомолой
Арбан долоодохи
съезд дээр
Энэ hүртэ барилгын
Эхин алхам хэгдэбэл.
Буряадай хойто зүгые
Бүрил ехээр хүгжөөхэ.

ХАБАРАЙ ТАРИЛГА

Шэдитэ хүсэндэ
диилдэhэн
Шэрүүн үбэл арилба.
Зоной урма нэмээhэн
Золто хабар морилбо.
Эмтэ зөөлэн дулаагаар
Эхэ газараа жэгнэбэ.
Булжамуурай абяагаар
Бухиндаажа жэргэбэ.
Гол горхонууд урдажа,
Гоё хүгжэм зэдэлгээ.
Ургы сэсэгүүд ургажа,
Уужам нютагым
шэмэглээ.
Номгон тала шууяа лэ,
Нойроо хүнүүд мартаба.
Хабарай хүсэтэ сууряае
Хабата ажалаар дабтаба.
Таряашаднай гаhар даа!
Таатай монсон ороohон
Үни бутарма газартаа
Ургахаяа орoo hэн.
Наран үршөөхэл
дулаагаа,
Намаалжа таряан эхилхэ,
Бороо умдыень харяаха,
Болзор соогоо дэбжэхэ,
Хотогор нютагайм
дуулимда
Хоол мартуулhан
үдэрнүүд,
Номгон байтараа
шууяhан,
Нойр алдуулhан
hүнинүүд
Ажалай хүгжэм соо
үнгэрбэ,
Алдарынь яаhан үндэр
бэ!

Цырен-Дулма ДОНДОКОВА

НЭРЭТЭ ТҮРЭТЭ ҮДЭРӨӨРТНАЙ!

Баяр Галя хоёр
Баяр дээрэтнай баяр!
Хамта татаhан
зүргэхэнтнай.
Халуухан хоёр зүрхэдтнай
Одод тээшэ дуудаа гү,
Онсохон дуугаа дуулаа
гү...
Хамтал, хамтал ябахадаа,
Харанхы hүниш гэрэлтэй
гү,
Хахасан, хахасан
hанахада,
Һаруул үдэрш харанхы
гү...
Мүрлэhэн энэ зүргэтнай
Мүнөө асарбал
түрэдэтнай.
Иимэ hайхан саг
Эрьеэд нэгэл ерэдэг лэ.
Элшэтэ дуран — сог

Эбхэрээд түүдэг үгэдэг
лэ.
Залитайхан Галимнай,
Жаргалаа — Баяраа
олобош даа.
Азатайхан Баярнай
Абгайтайхан болобош
даа.
Хамта уулзадаг
зүргөөрөө
Хамта гэшхэлдэг
болоболта.
Һаяхан бодхоhон
зүргөөрөө
Халуухан утаагаа
бадхабалта.
Түрэ, түрэ, түрэ —
Түмэн адуунай табараан
лэ.
Түрэhэн айлай нэрэ
Түлиhэн дуранай яларaaн
лэ.

УРАН ЗУРААША БА ТАБАН ЖЭЛ

Уран зурагай хүмүүжүүлхы удха шанар хэмжээлэшэгүй ехэ гэжэ хэндэшье мэдээжэ. Манай уран зураг арад зонойнгоо ажабайдалтай таhаршагүй нягта холбоо барисаатайгаар хүгжэнэ.

Мүнөө бүхы совет араднай юhэдэхи табан жэлэй тодорхойлхы, дүрбэдэхи, жэлэй түсэбые үлүүлэн дүүргэжэ, табадахи жэлые ажалай амжалтаар угтаха, КПСС-эй XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула бүхы хүсэеэ элсүүлэн хүдэлжэ байна. Табан жэлэй түсэбые болзорhooнь урид мүнөө дүүргэhэн, дүүргэжэ байhан ажалай баатарнуудай тоо улам олошоржо байнхай. Нилээд олохон хүдэлмэришэд, малшад, гүрэн түрын үндэр хайрада—орден, медальнуудта хүртөө.

Ажалай хүбшэргэйн, социалис мүрысөөнэй эршын улам шангадажа байhан энэ оршон байдалда манай зураашад удха түгэлдэр, уран hайхан үнгэ будагаар баян зурагуудые онсо hайнаар зуража, ажалша зоной сэдьхэл баясуулха, тэдэнние алдар солото ажалай шэнэ илалтануудта зоригжуулха, урмашуулха зэргэтэй.

Энэ хэрэгтэ манай уран зураашад ехэ анхарал хандуулжа, бага бэшэ хүдэлмэри ябуулжа байна.

Жэшээлхэдэ, эндэ hаяшаг уран зурагай долоон хоног үнгэргэгдөө. Энэ долоон хоногой турша соо хүдэлмэришэдтэй, механизаторнуудтай, малшадтай, студентнэртэй уулзалгануудые хээ. Уран зурагаар hонирходог ехэ олон зон зураашадай мастерскойнуудые ерэжэ хараа. Манай уран зураашад тэдэндэ өөhэдынгөө бүтээлнүүдые харуулжа, шэрэ будагай нюусые тайлбарилан хөөрэжэ үгөө. Гоё hайханда инаг дуратайгаар хүнүүдые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ уран зурагай үүргэ айхабтар ехэ ха юм. Мүн уран зураашад өөhэдынгөө айлшадта түсэб тухайгаа, мүнөө бүтээжэ байhан зураг тухайгаа хөөрэжэ үгөө.

Эдэ уулзалгануудай үедэ тээ, Буряадай искусство, литературын үдэрнүүдэй Яруунада боложо байха үедэ манай зураашад Буряадай АССР-эй культурын министерствэтэй хамта тэндэ уран зурагай выставкэ эмхидхээ бэлэй. Энэ выставкын үедэ манай зураашад нютагай ажалшадтай, тэдэнэй ажал хүдэлмэритэй танилсаhан байна. Энэ ехэ hайн хэрэг. Юуб гэхэдэ, бодото ажабайдалhaa үндэhэлэн, уран зураг бүтээхэ гээшэ ехэ удха шанартай. Тиимэhээл манай зураашад саг үргэлжэ хүдөө нютагуудаар ябажа, шэнэ шэнэ зурагуудай эскизүүдые асардаг байха юм.

Мүн тэрэл үедэ мэдээжэ уран зурааша Ц. Сампиловай түрэhэн нютагта тэрэнэй музей нээгдээ. Энэ музей манай зураашад нээжэ, олон бэлигтэй зураашад түс музейдэ өөhэдынгөө бүтээлнүүдые бэлэг болгон барьяа. Энэ хадаа ехэл hайхан хэрэг гээшэ гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Мүн энэ уран зурагай долоон хоногой боложо байхада уран зураашадай, уран зохёолшодой, композиторнуудай холбооной хүдэлмэрилэгшэдэй уулзалга болоо. Иимэ уулзалганууд аргагүй шухала гэжэ hанагдана. Юуб гэбэл, зураашадайшье, зохёолшодойшье, композиторнуудайшье гол зорилгонууд адли ха юм. Хүнүүдэй баяр жаргал, хүсэл эрмэлзэл, инаг дуран, hанал бодол тухай удха түгэс, уран hайхан бүтээл урлажа, зоной сэдьхэл баясуулха гээшэ ехэ харюусалгатай хэрэг болоно ха юм. Үе сагтаяа зэргэ алхалан, оюун hайхан бүтээлнүүдые урлаха гээшэ эдэнэрэй хүндэшье, хүндэтэйшье үүргэ мүн.

Тиихэдэ зохёохы ажалтай гурбан холбооной гэшүүд үе үе уулзажа, хэн хэнэйнгээ уран бүтээлнүүдые зүбшэн хэлсэжэ байбал, таарамжатай байгаа гэжэ hанагдана. Зураашын нэгэ зураг гү, али зохёолшын нэгэ ном гү, али композиторай хүгжэм хамтааран зүбшэн хэлсэбэл ,али алиндашье туhатай байха hэн ха. Юуб гэхэдэ, совет хүнэй баатар ажалые, хүсэл оролдолгые, hанал бодолые, этигэл найдалые уран зүбөөр харуулга, совет хүнэй ажабайдалые баяжуулга, тэрэниие Эхэ орондоо нангин дуратайгаар хүмүүжүүлгэ хадаа соёлой фронтын хүдэлмэрилэгшэдэй эгээл үндэр зорилго болоно ха юм.

Баатарлиг ажалшадайнгаа нангин хэрэгтэнь манай уран зураашад өөhэдынгөө хубитые — эрхим hайн уран зурагуудые оруулха зэргэтэй.

Уран зурагай дайшалхы жанрнуудай нэгэн плакат болоно. Саг үеынгөө гол шухала асуудалнуудта, эрилтэнүүдтэ саг дары харюусаhан уран хурса плакадууд үшөөл үсөөнөөр бэшэгдэнэ гэжэ хэлэбэл, алдуу болохогүй байна. Томо, томо выставкэнүүдтэ табимаар зурагуудые урлахаhaa гадна, ажабайдалай шухала асуудалнуудта, үйлэ ушарнуудта зорюулагдаhан плакадуудые, ажалай баатарнуудай образуудые уран гоёор тобойсо харуулhан зурагуудые бүтээжэ, республиканска газетэнүүдтэ толилуулха хэрэгтэ уран зураашадаймнай талаhaa эдэбхи үүсхэл багадана гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Бүхы Совет орон доторнай, хаанашье, завод, фабрика, ажахынууд дээгүүр эршэтэ ажалай охин шангадана. Ушар иимэhээ манай уран зураашадай уялга үгаа ехэ, харюусалгатай болоно.

Мүнөө үеын байдал тухай, хүнүүд тухай, ажалай баатарнууд тухай удха түгэлдэр, уран hайхан, үнгэ будагаар баян, тодо хурса уран зурагуудые бүтээхыемнай үе саг уряална.

Д-Н. ДУГАРОВ,
Буряадай АССР-эй габьяата уран зурааша, Буряадай АССР-эй Уран зураашадай холбооной правленинн түрүүлэгшэ.

ОНТОХОН

МЭХЭТЭЙ БУГА

Гүн үдхэн тайга хүбшэ соо буга эреэн гүрөөhэн хоёр байрладаг hэн ха.

Эреэн гүрөөhэнииннь бугаяа элдэб эсээр доромжолон баhажа, тэрээндэ амар заяа үзүүлхэеэ болибо ха. Үни удаан доромжолуулhандаа ехээр гомдоhон буганьн:

— Шишье амитан, бишье амитан байна ха юмбибди. Ши яахадаа игэжэ намайе зобооно, туляана гээшэбши? Би шамда ямаршье хоро хэнэгүй ха юмбиб, — гэбэ.

— Аа-аа-арр-арр! Ши намда үhэрихэ гүш? Намдаүшөө хоро хүргэхэшни дутаа бы! Үшөө дахин урдаhaaм дуугараа hаашни, шамайе байра дээрэшни таhа татажархихаб! Намhaa хүсэтэй амитан энэ дэлхэй дээрэ үгы юм, тиигэжэ мэдээрэй, — гээд, эреэн гүрөөhэн үhээ үрзылгэн, галзууран хэршэгэнэбэ.

Буга хэды ехээр айбашье, бэеэ барин:

— Дэлхэй дээрэ шам шэнги хүсэтэй амитан бии даа. Хэрэгтэй болоо hаашни, шамайе тэрээнтэй уулзуулхаб, — гэбэ.

— Ямар тиимэ хүсэтэй амитан бии юм? Хаана байрладаг юм? — гэбэ эреэн гүрөөhэн.

— Зай, ошожо уулзаял даа — гээд буганьн эреэн гүрөөhэеэ дахуулан, нэгэ гүнзэгы уhатай үргэн нуур тээшэ абаашаба.

— Энэл нуурта байрладаг лэ даа.

Бугада мэхэлүүлhэн эреэн гүрөөhэн тэрэ нуур уруу шагааба. Урдаhaaнь өөртэнь тон адли амитан барбайжа харагдаба. Эреэн гүрөөhэн шангаар хэрхирээд, нуур уруу пүлд байса дэбхэрэн гэхэдээ, тэндээ шэнгэжэ хосороо hэн ха.

Тиигэжэ хүбшын буга сэсэн аргынгаа ашаар аюулта дайсанаа дараhан юм гэдэг.

Г. ГЭСЭГЖАПОВА.

БИМБЫН ШҮЛЭН

Үглөөнэй саг түргэн үнгэрдэг. Одоо гайхалтай даа. Теэд гэрэй ажал барагдаха юм бэшэл. Хашартай гээшэнь, Бимбын эжы огород дээрэ ажалтай аад, хожомдохо болоходоо хүбүүндээ игэжэ хандаба:

— Бимба! Пеэшэнээ түлеэд, энэ мяхаяа угаагаад, ехэ амhарта соо шүлэ табихаш. Гэнтэ баабайшни агнуурииhaa бусажа ерэхэ. Мяхаяа hайн бусалгаад, наранай урда ерэхэдэ лабшаагаа хэжэрхеорой. Ойлгоо гүш?

— Ойлгоо, ойлгоо.

Бимба эжынгээ захяае нарин hайнаар дүүргэхэ гэжэ оролдоно. Плита-пеэшэнээ түлеэд, шүлөө табяад, гэр соохиео сэбэрлэжэ мэдэбэ. Гансаараа байхадаа, олон юумэн тухай бодоно, өөртэйгөө хөөрэлдэнэ.

— Эжынгээ ухаанлажа захяагүй юумэнүүдые хэжэрхео hаа, магтаалда хүртэмөөр байна. Байза, байза, — гэжэ бодожо байhaар, гэнтэ амаяа маhайлгаад, альгаа ташаба. — Аhaa, гэшхүүрээ угаахам. Эжым орожо ерэhээр хараха, хүхихэ бшуу..

Нэгэ хэды сагай үнгэрөөд байхада нилээд халуудаhан Бимба гэртээ ороод, самсынгаа хормойгоор хүлэhөө аршажа байтараа:

— Һүү, наран сэхэ урда ха юм. Лабшаа-а, лабшаа... Бимба! Лабшагаа-а, лабшаагаа, — гэжэ хашхараад, гүйдэлөөр лабшаагаа тогоондоо хэбэ, шүлөө дабhалба. Пеэшэндээ түлеэ нэмэжэ hууходань, нохойн хусаха абяан дуулдаад, хашаагай үүдэн хахинаба.

— Эжым ерээ, ерээ, — гэжэ Бимбын сонходо ошоходо, эсэгэнь нэгэ танигдаагүй ород хүнтэй hархайлдаhaар газааhaa оробо. Хойноhoонь эжынь hалирна. Бимбын угтан гарахатайнь сасуу нохой гүйжэ ерээд, Бимбадаа собхороод, эр... лээд абана.

— Бимбушка, эдеэнш... бэлэн болоо гү? — г... эжынь аятай дулаан... асууба.

— Бэлэн, бэлэн, — г... Бимба харюусаба.

Агнуурииhaa буугшад ... нюураа угаагаад, Бимб... шанаhан амтатай тар... шүлэ туршахаа столдо h... бад ха. Эжынь табаг, ха... гануудаа табяад, игэжэ ... лэбэ:

— Бимбынгаа болго... эдеэ амталагты даа!

Тиин шанагаа шүлэ ... хэхэтэйнь тэндэ мяхану... дундаhaa омолиин гур... толгой булталзабад ха.

— Татхай, нохой эд... Энэнь юун гээшэб?

Бэшэдынь үндэлзэжэ ... гаад, ехэл гайхан хар... ха. Эжынгээ ехээр со... шарайгаа хубилгаад бай... ень харахадаа, Бимбын н... га руу хүйтэ даагаад, а... болобо.

— Үгы-ы... Энээхэн ... гойнуудые бү хаярай, ... жом шүлэн болгожо эд... ди гэжэ баабай өөрөө ха... hэн. Мүнөө тэрэ захя... гэнтэ hанаад, нэгэ хэды ... гаhа шүлэн соогоо хэ... хео hэм, — гэжэ Бимба ... хыень хэлэбэ.

Ород айлшан эсэгэ ... рынь Бимбые наада... амяа татаха залигүй эн... дэбэ. Харин эжынь зэм... юм шэнги нэгэ Бимбын ... даhaa, нэгэ үбгэнэйнгөө ... даhaa хялам харасгааба.

Ф. БАЛДАЕВ.

МОНГОЛ АРАДАЙ ОНЬҺОН ҮГЭНҮҮД

1.
Бэеэ заhаад,
Гэрээ заhа.
Гэрээ заhаад,
Түрөө заhа.

2.
Буруу үдэhэн хүүхэд
Бухын хүзүүнhээ хатуу.

3.
Гадаада ябаха хүн,
амаа хэшээ.
Гэртээ байха хүн,
галаа хэшээ.

4.
Далай уhаар ханадаггүй,
Мэргэд номоор
ханадаггүй.

5.
Юртэмсын ухаан—хү...
Хүнэй ухаан—эрдэм...

6.
Эдихэдээ—эрэ бар,
Хэхэдээ—хашан буха.

7.
Тэнгэриин муухай
олониие зобоо...
Тэнэгэй муухай
бэеэ зобоо...

8.
Бага залхууhaa
Ехэ залхуу унгитай,
Бага хэрэгhээ
Ехэ хэрэг унгитай.

9.
Тэн тэнгүй ашаа
Тэмээн малай зоболон,
Тэнсүүргүй амараг
Сэдьхэл hанаанай
зобол...

10.
Жэлдээ hайн ябаhан...
Шэнэлхэдээ мэдэгдэхэ,
Залуудаа hайн
ябаhан...
Наhалхадаа мэдэгдэхэ.

Нютагаа бусаhан шубууд... Хүхэ номин нуурай долгинуудые даляараа дайран, хабарай сэнхир агаар баяраар халиhан дуугаараа зэдэлүүлэн, дошхон гүйдэлтэ адуун hүрэг мэтээр холо руу эрмэлзэн ниидэнэ. Нютагаа бусаhан шубууд...

П. БУРМАКИНАЙ фото.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАМ...

«Орбита». 13.05 — h... лэй hонин. 13.10 — ... бүүдтэ — «Куклануудай ... газин соо». (үнгэтэ). 13... — «Элүүр энхэ байлга» ... эрдэм дэлгэрүүлгын ... грамма. 14.20—14.30 ... Забhарлалга. 14.30— «... бүүдтэ—фильм». «Бей ... рабан» — уран hайх... фильм. 16.10 — «... Павлова хатарна.» — д... ментальна фильм. 16.30 ... «Ан амитадай аймаг» (ү... тэ). 17.30 — Социалис ... лай Геройнуудай захи... зохёогдоhон концерт. 18... — «Огторгойдо — пла... нууд» — Польшын те... зионно уран hайханай ф... түрүүшынхеэ харуулаг... 19.00 — «Время» — м... сэлэй программа. 19.30 ... Телевизор харагшадай ... гүүдээр зохёогдоhон ... жэмтэ программа. 20.0... 20.10— Забhарлалга. 2... — Ф. Достоевский. «С... Степанчиково и его оби... ли». ССР Союзай Гор... нэрэмжэтэ Москвагай ... hайханай академическэ ... рай табиhан фильм-... түрүүшынхеэ харуулаг... 23.00 — СССР-эй хи... скэ промышленностиин ... нистр Л. А. Констандов ... да харюусана». 23.30 — ... тарай зал (үнгэтэ). 24.0... «Время» — мэдээсэлэй ... грамма.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАМ...

Улаан-Үдэ. 19.30 — ... hайханай фильм. 21.10 — «Дудинскаягай класс» — телевизионно фильм.

НОМОЙ ШЭНЖЭЛЭЛ

„ГҮНСЭМАА“

Манай буряад литературада эхэнэр хүнэй образууд яhалашье олон болоо гээшэ. Тиихэдэ Ц. Галановай «Рэгзэмаа» гэжэ туужа соо, мүнөө манай хаража үзэхэеэ байhан Г-Д. Дамбаевай «Гүнсэмаа» гэжэ шэнэ туужа соо эхэнэр хүнэй образ гол hүүри эзэлнэ. Тиимэhээ энэ хоёр туужа яhала адлирхүү болоно.

Хэрбээ Ц. Галановай туужын үйлэ яаралгүйгөөр «табсантан», сюжедэйнгээ «зурлаа» дахан хүгжөө hаань, Г-Д. Дамбаевай туужын үйлэ сюжедэйнгээ «зурлаа» дахангүй, hалаатан хүгжэнэ. Тиихэдээ Гүнсэмаагай ажабайдал тухай өөрынь үгэ үсөөтэй хөөрөөнhөө, сюжедэй нугаралтануудhaa дулдыдан гараhан, үйлэ байдалай эрхээр элирhэн зарим тэды мэдээнүүдhээ ойлгожо, мэдэжэ абанабди. Харин Рэгзэмаагай ажабайдал альган дээрэ мэтэ тодо. Туужын байгуулга орёо бэшэ, сюжедыньшье бусайдаагүй, юрэ. Тиигэбэшье Рэгзэмаагай ажабайдал тон орёо, тэрэнэй наhанай харгы Гүнсэмаагайхидал сэхэ сэбэр бэшэ ха юм. Тиимэhээ Ц. Галановай шэлэhэн зохёолойнь байгуулга тааранги гээд hанагдана. Юуб гэхэдэ, сюжедэй нугаралта, хотиролгогүйгөөр гол геройн, Рэгзэмаагай ажабайдал орёо, хүшэр, хүндэ байна бшуу.

Харин Г-Д. Дамбаевай геройн харгы замынь сэбэр, сэхэ, түрүүлэн харахада, юрын мэтээр hанагдана. Тиигэбэшье Гүнсэмаагай түхэл маяг, ямар хүн байhыень гүйсэдөөр, уран бүтээлэй таhаршагүй хуби, зүйл болгон харуулхын тула уран зохёолой ондоо байгуулга, сюжет хэрэгтэй байгаа ха юм. Тиимэhээ Г-Д. Дамбаевай туужын сюжедэй нугаралтануудые зарим тэдыгээр хаража үзэбэл, hонин байха гү гээд hанагдана.

1. Шуурганай урдахана окружной газетын корреспондент Тагар Будаевич областиин түрүү хонишон Цыбаан Доржиевайда ерэнэ. Тиигээд шуурганда абтаад байhан отараяа Гүнсэмаагай абархадань туhална. Хэрбээ нэн түрүүн ерэхэдээ, Тагар Цыбаан тухай бэшэхэ зорилготой байhан hаа, эндэhээ ябахадаа, зорилгонь ондоо болоно. Юуб гэхэдэ, Цыбаан hамгандаа бүхы ажалаа хүүлээд, алдар солыень өөртөө бэшүүлээд, бил гээшэб гэжэ суглаа хүраалаар зайжа, үбсүүгээ шаажа ябадаг хүн байгаа бшуу. Игэжэ туужын гол герой Гүнсэмаа байhыень мэдэжэ абанабди.

2. Багахан хэмжээнэй бүлэг соо Тагарай очерк бэшэжэ, Гүнсэмаагай бодото нэрэ солые олондо мэдээжэ болгоhон тухай уншанабди. Теэд энээние автор даншье hаа, хүнгэнөөр, бэлэхэнээр, «үльгэр, онтохоной» арга хэрэглэн шиидхээ гээшэ ха. Эндэ ямаршьеб ондоо баримтанууд, сюжедэй нугаралтанууд, уран hайханай хэрэгсэлнүүд хэрэгтэй байгаа хаш. Мүн иимэ олон жэл соо абяа дуугүй ябаhан Гүнсэмаагай яажа «hэрhыень» элирүүлхэ байhан үйлэ байдалай, тэрэнэй дотоодын байдалай хүгжэлтын харуулагдангүй үлэhэниинь халагламаар. Тиихэдэ Цыбаанайшье «хэн, юун» болоhониинь эли бэшэ. Уран зохёол соо харуулагдаhан образ бүхэн тон дүүрэнээр, болбосоронгёор зураглагдаhан байха ёhотой бшуу. Социалис реализмын нэгэ гол дүрим хадаа уран зохёолой образ бүхэнэй, үйлэ бүхэнэй яажа хүгжэhые харуулха ёhотой гэhэн эрилтэ болоно.

3. Бидэ Гүнсэмаагай хүдөө ажахын түрүүшүүлэй суглаанда түрүүшынхиеэ ерээд байхыень харанабди. Тиихэдээ Тагар Гүнсэмаа хоёрой хоорондохи хөөрэлдөө хараад үзэе.

— «Гүнсэмаа Паламовна танпаа hурангүй, тантай зүбшэнгүй бэшэhыемни хүлисэгты. Гэр бүлын хоорондохи холбоо таhалха гээгүй hэм. Танай...

— Юуень хүлисэл гүйнат. Мүнөө би ахалагша хонишон болонхойлби. Зүб лэ бэшээт. Яба ухаа орожо байг! — гээд, Гүнсэмаа Тагарай ехэ анхаралтайгаар харахадань, хүбсаhaяа халта шэртээд, дуугай болошобо.

— Алдаhан алдар нэрээ тэхэрюулээ хадаа ехэ илалта түйлаа байнат.

— Танайл аша туhaар тэхэрюулээ ха юмбиб».

•Эндэ юрын буряад эхэнэр юундэ иимэ хүндэ, хайрада хүртэжэ байhанаа гүйсэд ойлгоhыень элеэр мэдэрнэбди. Тэрэнэй ажал, хэрэг, үндэр түйлалтанууд гүрэн түрэдэ, арад зондо нилээн горитой аша туhа асарна бшуу.

Хэды шэнээн ойлгобошье, Гүнсэмаа үбгэнэйнгөө hүүри юундэ эзэлhэн тухайгаа ходол бодожо ябадаг байгаа хаш. Мүн арад зоной хэды шэнээн ехэ найдал, харюусалга мүр дээрээ тохоhоноо ойлгоно. Тиимэhээ суглаанда hууходаа, үнгэрhэн он жэлнүүдээ hанана бшуу...

...Үбгэниинь энэ тэрэ «олдодоггүй» юумэ олоходоо бэрхэ хүн гэжэ алдаршаа hэн... Нэн түрүүн өөhэдтэньшье, колхоздошье хэрэгтэй насос (ган гасуур болоhон жэл байгаа) олоходоо, өөрыгөө «биб» гэжэ hанаа. Тиигээд лэ «алдар солоhоо» толгойнь эрьежэ, архи хаарта намнаад лэ ябашадаг болоо hэн. Энээн дээрэhээ бодоходо Цыбаанай «уналга» ойлгосотой гээшэл.

Гүнсэмаа мэтын ажалда дуратай, бэрхэ, уужам сэдьхэлтэй зон үргэн харгын хизааргүйе мэдэрхэдээ ямаршье бэрхэшээлнүүдые дабажа шадахал даа. Урдань Цыбаанай колхозой хони hэнгэргүйгөөр алаад, хэрэгтэй зонойнгоо «ама тоhодоходонь» шиидшье гэдэггүй Гүнсэмаа, суглаанhaa бусаад, ямар эридээр энээнэй урдаhaa эсэргүүсэнэ гээшэб?

Гүнсэмаагай образой бүри эли, тодо бололгодонь туужын hүүлшын эпизод тон ехэ удха шанартай. Тэрэ пенсидэ гарабашье, хонидоо орхихо дурагүй. Теэд Цыбаан центр зөөжэ амарха дуратай. Гүнсэмаагай абари зангынь, хүн бэень иимэ «амаралтада» таарахагүй байhаниинь эли. Юуб гэхэдэ, хэжэ ябаhан ажалынь бүхы наhанайнь хэрэг шуу. Тиигээд лэ басаганайнгаа хонишон болохом гэхэдэнь, ямараар баярлана гээшэб!

Туужа соо корреспондент Тагарай образ ехэ удха шанартай. Гэбэшье энэ удха шанарыень гүйсэдөөр хэрэглэгдээгүй гү гээд hанахаар.

Юрэнхыдөө, Г-Д. Дамбаевай туужа яhаланшье анхармаар, тэмдэглэмээр зохёол болоо гэбэлнай, алдуу болохогүй. Хэрбээ залуу уран зохёолшын түрүүшын ном болохо, «Харгы дээрэ» гэжэ рассказуудайнь согсолборитой жэшээхэ болоо hаа, Г-Д. Дамбаев ехэ жанрнуудай зохёолнуудые бэшэхэ замдаа яhала амжалтатай алхам хээ, урагшаа дабшаа. Тиимэhээ бүри hайн, болбосоронги зохёолнуудые бэшэжэ, олон уншагшадые баясуулха гээд найданабди. Мүнөө сагай ажабайдал тон hайнаар харуулжа шадаха байhанаа үшөө дахин гэршэлбэ ха юм.

Ц. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда: «Арадай кандидадууд» — түрүү бэшэг. Түсэбтэ табан жэлэй дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэл гэhэн гаршаг доро материалнууд толилогдобо. Һунгалта угтуулан.

Хоёрдохи хуудаhанда: В. Белоусовай статья. Һунгалта угтуулан. В. Николаевай «Үйлэдбэриин аша үрэ гол шухала» гэhэн статья.

Гурбадахи хуудаhанда: Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ. СССР-эй Наукануудай академиин байгуулагдаhaар 250 жэлэй ойдо зорюулагдаhан үйлэдбэриин агууехэ хүсэн.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: Субботын хуудаhан. Спорт.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, отв. секретаря — 50-52, секретариата — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36,63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приемная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.